

ТИПОЛОГІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ВІДМИВАННЯ ДОХОДІВ ВІД ПОДАТКОВИХ ЗЛОЧИНІВ

2020

Державна служба
фінансового
моніторингу України

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Державної служби
фінансового моніторингу України
21.12.2020 №122

ТИПОЛОГІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ **ВІДМИВАННЯ ДОХОДІВ** **ВІД ПОДАТКОВИХ ЗЛОЧИНІВ**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Державної служби
фінансового моніторингу України
21.12.2020 №122

Типологічне дослідження «Відмивання доходів від податкових злочинів»

У типологічному дослідженні проведено вивчення питань, пов'язаних з виявленням, розкриттям та розслідуванням податкових злочинів, розкрито зміст і характеристику різних схем відмивання доходів від таких злочинів.

Висвітлено суть податкових злочинів та способи їх вчинення, індикатори виявлення учасників схем відмивання доходів від податкових злочинів.

Визначена важлива роль застосування ризикоорієнтованого підходу з метою стримування вищевказаних злочинів.

Типологічне дослідження може стати підґрунтям для визначення підозрілості фінансової операції або діяльності з відмивання доходів від податкових злочинів.

Організація з безпеки та
співробітництва в Європі
Координатор проектів в Україні

Погляди висвітлені у цьому звіті не обов'язково відображають офіційну позицію Координатора проектів ОБСЄ в Україні.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
РОЗДІЛ I. ОЦІНКА РИЗИКІВ	7
РОЗДІЛ II. ЗАГАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ	11
2.1. Базові показники бюджету	12
2.2. Загальні тенденції тіньової економіки	14
2.3. Віртуальні активи як предмет оподаткування	17
2.4. Відтік капіталу з країни як чинник тінізації	18
РОЗДІЛ III. ОГЛЯД ДОСЛІДЖЕНЬ	19
РОЗДІЛ IV. СТАТИСТИКА КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ	23
4.1. Інформація стосовно кримінальних правопорушень	24
4.2. Інформація стосовно переданих Держфінмоніторингом матеріалів	27
4.3. Інформація стосовно розгляду судами справ	28
РОЗДІЛ V. ТИПОЛОГІЇ ВІДМИВАННЯ КОШТІВ	29
5.1. Використання механізму «зустрічних потоків» та «скруток»	30
Приклад 5.1.1.	31
Приклад 5.1.2	32
Приклад 5.1.3.	33
Приклад 5.1.4.	34
Приклад 5.1.5.	35
Приклад 5.1.6.	36
Приклад 5.1.7.	37
5.2. Використання механізму незаконного виведення активів за фіктивними зовнішньоекономічними контрактами	38
Приклад 5.2.1	38
Приклад 5.2.2	40
Приклад 5.2.3	41
Приклад 5.2.4	42
Приклад 5.2.5	43
5.3. Використання «класичних» конвертаційних центрів	44
Приклад 5.3.1	45
Приклад 5.3.2	46
Приклад 5.3.3	47
Приклад 5.3.4	48

5.4. Використання фізичних осіб у схемах відмивання коштів від податкових злочинів	49
Приклад 5.4.1	50
Приклад 5.4.2	51
Приклад 5.4.3	52
Приклад 5.4.4	53
Приклад 5.4.5	54
Приклад 5.4.6	55
Приклад 5.4.7	56
Приклад 5.4.8	57
РОЗДІЛ VI. ОСНОВНІ ІНСТРУМЕНТИ, ТА СПОСОБИ УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ	59
6.1. Основі схеми ухилення від сплати податків	60
6.2. Основні інструменти вчинення податкових злочинів	61
РОЗДІЛ VII. ІНДИКАТОРИ ВИЯВЛЕННЯ ПОДАТКОВИХ ЗЛОЧИНІВ ТА СХЕМ ВІДМИВАННЯ ДОХОДІВ ВІД ТАКИХ ЗЛОЧИНІВ. МЕТОДИ ПРОТИДІЇ	63
7.1. Індикатори підозрілої діяльності суб'єктів господарювання	64
7.2. Індикатори підозрілих фінансових операцій суб'єктів господарювання	65
ВИСНОВОК	66
ДОДАТОК. АНАЛІТИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ТА МОНІТОРИНГУ	67
1. Публічні інформаційні ресурси контролюючих (державних) органів	67
2. Інструменти для дослідження національних суб'єктів	70
3. Аналітичні інструменти для дослідження іноземних суб'єктів господарювання	72

ПЕРЕДМОВА

ГОЛОВИ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ УКРАЇНИ ЧЕРКАСЬКОГО ІГОРЯ БОРИСОВИЧА

Практика виявлення підозрілої діяльності учасниками національної системи фінансового моніторингу є наріжним каменем законодавства з фінансового моніторингу, прийнятого у 2020 році.

Основою будь-якого типологічного дослідження є виявлення ризиків, обізнаність з якими дає можливість вжиття заходів щодо зменшення їх рівня.

Використання будь-якого типологічного дослідження є ефективним інструментом для мінімізації встановлених загроз та ризиків.

Зважаючи на негативний вплив на економіку країни податкових злочинів та відмивання коштів, наслідком чого є втрати бюджету та неспроможність країни до формування збалансованого бюджету, а також поширення обсягів таких злочинів та масштабність використання специфічних схем, Держфінмоніторингом обрана для дослідження тема «Відмивання доходів від податкових злочинів».

A handwritten signature in blue ink, consisting of several fluid, overlapping strokes that form a stylized representation of the name.

Ігор Черкаський

ВСТУП

З моменту створення держави, періоду її становлення та розвитку актуальною є проблема, пов'язана з наповненням державного та місцевих бюджетів шляхом своєчасної сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів юридичними та фізичними особами.

Розбудова держави передбачає захист прав та законних інтересів громадян, суспільства і держави, забезпечення національної безпеки шляхом визначення правового механізму запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

За результатами Національної оцінки ризиків, проведеної у 2016 році, неналежне нівелювання чинників тінізації та офшоризації, неефективне розслідування податкових злочинів, визначені як значні ризики системи протидії відмивання коштів/фінансування тероризму.

Також, результати Національної оцінки ризиків (2019 року) показують існуючі загрози щодо високого рівня тінізації та офшоризації національної економіки. Крім того, Національною оцінкою ризиків (2019 року) визначила середній рівень щодо ризику неефективного розслідування предикатних злочинів та злочинів з відмивання коштів.

Вивчення різноманітних способів вчинення податкових злочинів та відмивання доходів від таких злочинів дозволить сформувати дієвий механізм протидії таким злочинам.

Велике значення для виявлення та розкриття фактів відмивання доходів від податкових злочинів має застосування суб'єктами первинного фінансового моніторингу ризикоорієнтованого підходу до клієнтів.

Варто відзначити, що податкові злочини входять до найбільш загальної групи протиправних діянь – економічних злочинів. До податкових злочинів слід віднести діяння проти державної системи, зокрема податкової системи, та спричинення шкоди у вигляді ненадходження податків, зборів та інших платежів до державних та місцевих бюджетів.

Держфінмоніторингом на постійній основі приділяється особлива увага аналізу підозрілих транзакцій, які мають ознаки податкових злочинів.

Метою даного дослідження є аналіз та узагальнення способів відмивання доходів від податкових злочинів.

У типологічному дослідженні використано практику учасників національної системи фінансового моніторингу.

РОЗДІЛ І. ОЦІНКА РИЗИКІВ

У 2016 році Держфінмоніторингом представлено перший Звіт про проведення Національної оцінки ризиків у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму.

Серед основних ризиків системи протидії відмивання коштів/ фінансування тероризму України, які було ідентифіковано та оцінено за результатами Національної оцінки ризиків, визначено незаконна економічна діяльність (в тому числі фіктивне підприємництво, шахрайство та ухилення від сплати податків) та високий обіг готівки.

Зведені результати Національної оцінки ризиків (2016), в межах даного типологічного дослідження, наведено в таблиці:

№ з/п	Загроза	Ризик	Чистий рівень ризику	Значення рівня ризику
5	Високий рівень офшоризації та тінізації національної економіки	Неналежне виявлення та неналежне нівелювання чинників тінізації та офшоризації фінансової системи	8	Значний
8		Високий обіг готівки	8	Значний
9		Відтік фінансового капіталу з країни	8	Значний
24	Неефективні розслідування ВК та предикатних злочинів	Недостатня взаємодія правоохоронних органів з ПФР	8	Значний
25		Неефективне розслідування злочинів ВК	8	Значний
27		Неефективне розслідування податкових злочинів	8	Значний
29		Неефективне розслідування предикатних до ВК злочинів	8	Значний
37	Здійснення ВК/ФТ через неприбуткові організації	Використання неприбуткових організацій з метою ВК/ФТ	8	Значний

У 2019 році Держфінмоніторингом представлено другий Звіт про проведення Національної оцінки ризиків у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму.

Зазначений Звіт оприлюднено на офіційному вебсайті Держфінмоніторингу у рубриці «Національна оцінка ризиків».

Результати Національної оцінки ризиків (2019 року) містять ряд ключових висновків, які стосуються поточної теми типологічного дослідження, зокрема:

- ✓ **Аналіз внутрішніх аспектів.** Внаслідок трудової міграції відбувається зменшення надходжень до бюджету через скорочення числа потенційних платників податків.
- ✓ **Оцінка системних макроекономічних аспектів.** Значний рівень тінізації економіки призводить до недоотримання державним бюджетом значних коштів у вигляді несплачених податків.
- ✓ **Фактор тіньової економіки.** Тіньова економіка займає значну частину у діловому житті України. Складовими тіньової економіки є три види ухилення від податків, а саме: приховування доходу від бізнесу; приховування реальної кількості найманих працівників; приховування реальних розмірів виплаченої зарплати, або ж зарплата «у конвертах».
- ✓ **Використання готівкових коштів.** Економіка України передбачає широке коло використання готівкових коштів. Ризик «Високий обіг готівки» ідентифікований за результатами першої та другої Національної оцінки ризиків.
- ✓ **Використання новітніх технологій для відмивання коштів/фінансування тероризму.** Новітні технології також вразливі до ВК/ФТ. Зокрема, вразливими є наступні сфери: криптовалюти в Україні, електронний банкінг, термінали самообслуговування, інтернет-трейдинг на фондовій біржі, надання послуг через інтернет онлайн.
- ✓ **Зовнішньоекономічні (торгові) операції.** Для України є актуальним питання виведення за кордон (зокрема в офшорні зони) коштів, що були отримані злочинним шляхом з використанням інструментів міжнародної торгівлі.
- ✓ **Фактор офшоризації національної економіки.** Використання офшорів продовжує залишатись найпопулярнішим національним інструментом ухилення від сплати податків і виведення капіталів. Основні причини популярності офшорів перебувають у площині: уникнення оподаткування всередині країни (легальне зниження податкового навантаження); зниження ризиків і спрощення судового захисту своїх інтересів (втеча капіталів внаслідок низького рівня захисту інвестицій/заощаджень); виведення фінансових результатів корупції.
- ✓ **Ухилення від сплати податків.** Набір інструментів уникнення податків в Україні не дуже відрізняється від інших країн.

- ✓ **Неприбутковий сектор.** Неприбуткові організації можуть бути використані для ухилення від сплати податків, зборів, нецільового використання бюджетних коштів, привласнення, розтрати майна або заволодіння ним, зловживання владою або службовим становищем, ВК/ФТ.
- ✓ **Неефективне розслідування злочинів відмивання коштів.** Неefективні розслідування злочинів ВК з боку правоохоронних органів створюють умови для безкарності вчинення злочинів, зокрема, податкових.

Зведені результати Національної оцінки ризиків (2019 року), в межах даного типологічного дослідження, наведено в таблиці:

№ з/п	Загроза	Вразливість	Ризик	Чистий рівень ризику	Значення рівня ризику
2	Високий рівень корупції	Фінансовий сектор, нефінансовий сектор, сфера оподаткування	Ризик фальсифікації рахунків фактур (інвойсів) у зовнішньоекономічній діяльності (ризик ілегалних фінансових відтоків з країни)	9	Високий
6	Високий рівень офшоризації та тінізації національної економіки	Економіка країни та фінансова система в цілому	Високий обіг готівки	9	Високий
7		Управління державними фінансами, фіскальне адміністрування, приховане безробіття	Тінізація та офшоризація національної економіки	6	Середній
8		Вивід капіталу в «офшори», слабка державна підтримка приватного бізнесу, відсутність сприятливого інвестиційного клімату	Відтік фінансового капіталу з країни	6	Середній
20		Кваліфікація злочинів ВК	Неефективне розслідування предикатних до ВК злочинів	6	Середній
21	Здійснення ВК/ФТ через неприбуткові організації	Перенаправлення фінансових потоків, невідповідність діяльності заявленим цілям	Використання неприбуткових організацій з метою ВК/ФТ	6	Середній

РОЗДІЛ II. ЗАГАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ

2.1. Базові показники бюджету

Основною ланкою в структурі національної фінансової системи є Державний бюджет України, оскільки виступає головним інструментом розподілу та перерозподілу створеного в державі ВВП й найбільш дієвим способом здійснення впливу на виробництво і соціально-економічні процеси в державі.

ЗВЕДЕНИЙ БЮДЖЕТ 2020 РОКУ*

ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТУ	
за доходами	за видатками
<p>82.0 %</p>	<p>70.9 %</p>
Виконано – 1 082 779 194 048,89 грн (82,05 %)	Виконано – 1 168 282 528 525,32 грн (70,89%)
Уточнений річний план 1 319 620 133 147,86 грн	Уточнений річний план 1 647 868 496 446,21 грн

* - за 10 місяців 2020 року.

СТРУКТУРА БЮДЖЕТУ ЗА ДОХОДАМИ

Структура бюджетів 10 місяців 2020 року та 2021 року за доходами має наступний вигляд¹:

№ з/п	Надходження	За 10 місяців 2020 року		Бюджет – 2021 року	
		Сума, тис грн	%	Сума, тис грн	%
1	Податкові надходження	874 678 389,7	80,78%	937 527 216,5	85,85%
2	Неподаткові надходження	203 631 922,4	18,81%	141 079 487,9	12,92%
3	Доходи від операцій з капіталом	2 633 352,0	0,24%	923 330,9	0,08%
4	Від Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ	1 090 589,0	0,1%	1 966 331,3	0,18%
5	Цільові фонди	744 941,1	0,07%	200 657,4	0,02%
6	Офіційні трансферти	-	-	10 386 230,3	0,95%
РАЗОМ		1 082 779 194,1	100%	1 092 083 254,3	100%

Тобто податкові надходження в структурі бюджетів складають найбільшу частину.

¹ Джерело: Державний вебпортал бюджету для громадян. Режим доступу www.openbudget.gov.ua

ЩОДО ВІДШКОДУВАННЯ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

З 1 квітня 2017 року реалізовано новий механізм відшкодування ПДВ та запущено в роботу Реєстр заяв про повернення суми бюджетного відшкодування податку на додану вартість (далі – реєстр).

Цей механізм розроблений з метою полегшення ведення бізнесу в Україні, зменшення корупції, прозорості механізму відшкодування ПДВ, створення рівних умов для всіх платників податку.

Реєстр працює відповідно до розробленого Міністерством фінансів України Порядку ведення Реєстру заяв про повернення суми бюджетного відшкодування податку на додану вартість.

Всю вхідну інформацію в реєстр формує та вносить Державна податкова служба України на підставі заяв бізнесу. Після цього на узгодження суми відводиться не більше 30 днів (у передбачених законом випадках – 60 днів).

Станом на 17.12.2020 органи Казначейства забезпечили відшкодування податку на додану вартість на загальну суму понад 110,5 млрд гривень².

Реєстр заяв про повернення суми бюджетного відшкодування є публічним та розміщений на вебсайті Державної податкової служби України (<https://cabinet.sfs.gov.ua/registers/vat-refund>).

² Сайт Державного казначейства України. Режим доступу: <https://www.treasury.gov.ua/ua/news/1shchodobyudzhetnogo-vidshkoduвання-pdv>

2.2. Загальні тенденції тіньової економіки

Проведеною у 2016 та 2019 році Національною оцінкою ризиків визначено як загрозу високого рівня – неналежне виявлення та неналежне невілювання тінзації національної економіки.

У січні-березні 2020 року рівень тіньової економіки, за попередніми розрахунками Мінекономіки, склав 31% від обсягу офіційного ВВП. Водночас рівень тіньової економіки у 2019 році склав 28% від обсягу офіційного ВВП³.

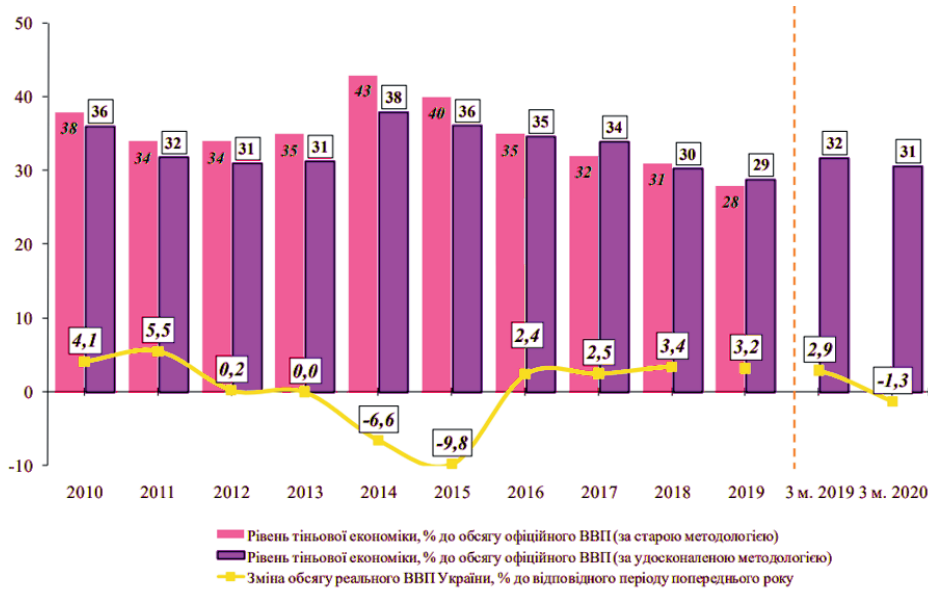

Рис. 2.1. Інтегральний показник рівня тіньової економіки в Україні (у % від обсягу офіційного ВВП) і темпи приросту/зниження рівня реального ВВП (у % до відповідного періоду попереднього року)⁴

Високий рівень тіньової економіки передусім завдає втрат державному бюджету, адже виникає його дефіцит. Тіньова економіка постійно змінюється, впроваджуючи нові інструменти та схеми вчинення податкових злочинів та відмивання доходів від таких злочинів.

³ Режим доступу: <https://www.me.gov.ua/Tags/DocumentsByTag?lang=uk-UA&id=46442994-b673-481b-bdf4-8941551bc942&tag=EkonomicznaSituatsiiaTaMakroekonomichnePrognozuvannia>

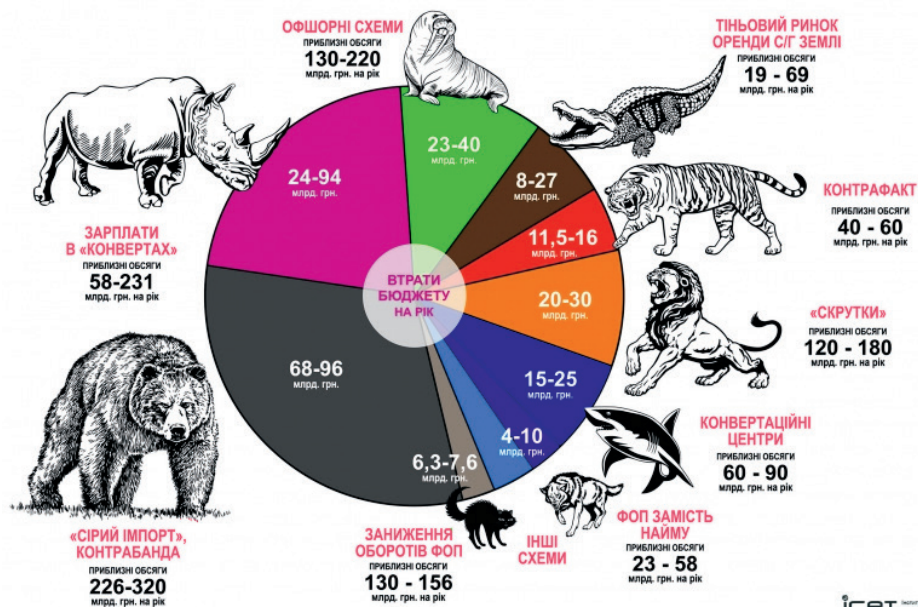
⁴ Джерело: Держстат, розрахунки Мінекономіки (ретроспективний ряд перераховано з використанням удосконалених методологічних положень)

НЕУРАДОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТІНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Експерти Інституту соціально-економічної трансформації стверджують, що на відміну від інших країн, структура тіньової економіки в Україні не сконцентрована у сфері незареєстрованого підприємництва або дрібних послуг та торгівлі.

Наймасштабніші інструменти ухилення від сплати податків застосовуються в Україні великими підприємствами, які домінують у своїх галузях і зазвичай мають політичний захист та імунітет від контролю фіскальних і правоохоронних органів.

На основі статистичних даних державних органів експерти Інституту проаналізували найпопулярніші схеми уникнення оподаткування в Україні за даними 2019 року, які призводять до значних втрат бюджету (див. рис.):

ІСЕТ Інститут соціально-економічної трансформації
 За розрахунками Інституту соціально-економічної трансформації (дані 2019 р.)

Рис. 2.2. Річні обсяги й вплив на державний бюджет України головних схем ухилення та уникнення від оподаткування за даними 2019 року

СТРУКТУРА НАДХОДЖЕНЬ ТА ВИДАТКІВ ГОТІВКИ ДО/З КАС БАНКІВ

За висновками Національної оцінки ризиків (2019 року) до загроз високого рівня відноситься тінізація та офшоризація національної економіки, які пов'язані з високим рівнем використання готівкових коштів в Україні.

За даними Національного банку України надходження та видатки готівки до/з кас банків має наступну структуру⁵:

- обсяг **надходжень** готівки до кас банків за I півріччя 2020 року становив **961,4 млрд гривень**. Це на 11,8% менше, якщо порівнювати з I півріччям 2019 року;
- обсяг **видачі** готівки із кас банків за січень-червень 2020 року становив **1 025,7 млрд гривень**. Видачі готівки із кас банків за цей період 2020 року зменшилися, у порівнянні з минулим роком, – на 5,5%.

Національний банк України

Структура надходжень та видатків готівки до/з кас банків за операціями з клієнтами за січень-вересень 2020 року

Водночас найбільшими джерелами надходжень готівки до банків стали: операції клієнтів з використанням платіжних карток (35,5% від загального обсягу надходжень); торговельна виручка (34,9% від загального обсягу надходжень); виручка від усіх видів послуг (9,4% від загального обсягу надходжень).

Найбільше банки видавали готівку: за операціями клієнтів з використанням платіжних карток (75,5% від загального обсягу видатків); для підкріплення операторів поштового зв'язку (6,5% від загального обсягу видатків); для придбання іноземної валюти у клієнтів (6,2% від загального обсягу видатків).

⁵ Режим доступу: <https://www.facebook.com/NationalBankOfUkraine/photos/a.1505513382996162/2636888953191927/>

2.3. Віртуальні активи як предмет оподаткування

У більшості юрисдикцій законодавцями та органами державної влади вже врегульовано ринок віртуальних активів відповідно до власних цілей та з урахуванням особливостей національного законодавства. Наприклад, відповідне законодавче врегулювання у тій чи іншій формі впроваджено у Сполучених Штатах Америки, Німеччині, Мальті, Гібралтарі, Швейцарії, Ліхтенштейні, Естонії, Японії тощо.

В Україні ринок віртуальних активів фактично вже є сформованим та існує протягом приблизно п'яти років, але знаходиться повністю поза межами правового поля держави.

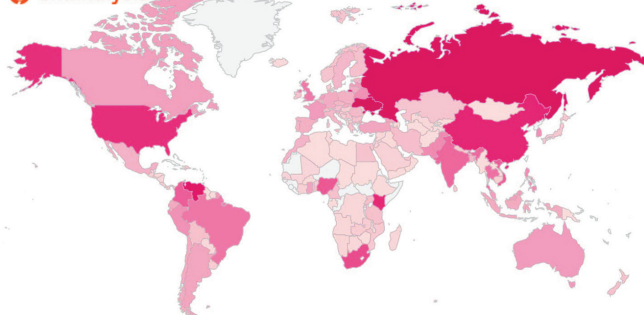
Ринок віртуальних активів в Україні доволі розвинутий та має значні обороти навіть у світовому масштабі, але його більша частина зосереджена в сірій зоні, що створює потенційні ризики як для держави, так і для бізнесу та користувачів.

З метою врегулювання питання функціонування віртуальних активів 02.12.2020 Верховною Радою України прийнято в першому читанні за основу проект Закону «Про віртуальні активи».

Проект Закону «Про віртуальні активи» формує правове поле ринку віртуальних активів:

- правовий статус, класифікація, права власності та інші ключові юридичні дефініції;
- адаптує рекомендації FATF щодо фінансового моніторингу ринку віртуальних активів;
- визначає перелік професійних постачальників послуг віртуальних активів та їх реєстрацію;
- визначає регулятора ринку – Міністерство цифрової трансформації (в окремих випадках Національний банк України та Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку);
- щодо оподаткування операцій з віртуальними активами.

Проект Закону «Про віртуальні активи» передбачає внесення змін до Податкового кодексу України щодо встановлення порядку оподаткування операцій з віртуальними активами,

та, відповідно, перспективу отримання додаткових надходжень до Державного бюджету України.

За даними аналітичної блокчейн компанії The Chainalysis, в Україні найбільше застосувань віртуальних активів населенням у світі⁶.

⁶ Для розрахунку індексу застосування криптоактивів населенням використовували критерії: вартість пересланих криптоактивів, з розрахунку на душу населення; залишки криптоактивів на адресах (гаманці) по інтернет-користувачах (Україна); P2P об'єм транзакцій, розрахований по паритету купівельної спроможності; об'єм роздрібних транзакцій (>10 000\$), розрахований по паритету купівельної спроможності.

2.4. Відтік капіталу з країни як чинник тінізації

Відповідно до результатів другої Національної оцінки ризиків (2019 року) відтік капіталу за кордон визначено як загрозу середнього рівня тінізації національної економіки.

Відтік капіталу з країни відбувається, як правило, у грошовій формі і здійснюється двома основними способами:

- шляхом легального переміщення коштів з однієї країни в іншу;
- незаконним шляхом, тобто з порушенням національного валютного і зовнішньоторгового законодавства.

Відтік капіталу за кордон є однією з істотних загроз економічній безпеці країни. В цілому, відтік капіталу викликає низку негативних наслідків, серед яких можна виділити такі:

- скорочення дохідної частини державного та місцевих бюджетів, що своєю чергою не сприяє фінансуванню різних державних та місцевих програм розвитку та примушує державу звертатись до зовнішніх запозичень – як наслідок відбувається зменшення валютних резервів і власних джерел погашення зовнішньої заборгованості;
- зменшення фінансування заходів у рамках державно-приватного партнерства;
- зниження показників платіжного балансу через здійснення трансфертних операцій;
- зниження обсягів виробництва та уповільнення темпів росту ВВП через відсутність інвестування у розвиток виробництва.

Також, проблема непродуктивного відтоку капіталу з України є вагомим ризиком для фінансової стабільності.

РОЗДІЛ ІІІ. ОГЛЯД ДОСЛІДЖЕНЬ

Міжнародними організаціями проведено ряд наступних досліджень з питань відмивання доходів від податкових злочинів:

Управління наслідками програм добровільного дотримання податкових вимог для політики протидії відмиванню грошей і фінансуванню тероризму (FATF, жовтень 2012)⁷

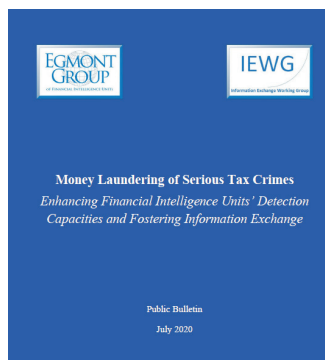
Викладено найкращі міжнародні практики для надання допомоги країнам у здійсненні програм добровільної сплати податків, які б не перешкождали ефективним заходам протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму.

Відмивання грошей, отриманих від серйозних податкових злочинів. Посилення спроможності підрозділів фінансової розвідки щодо виявлення та сприяння обміну інформацією (Egmont Group та IEWG, липень 2020).

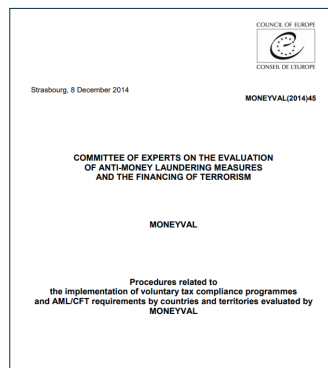
Цей бюлетень зосереджується на найкращих практиках, які можуть бути використані законодавцями та громадянським суспільством для спрямування обговорення національних стратегій для посилення загальної боротьби з податковим шахрайством та відмиванням доходів, отриманих від нього.

Бюлетень також надає найкращі практики та приклади справ, які компетентні органи та суб'єкти звітності можуть використовувати для покращення своїх можливостей виявлення, аналізу та розповсюдження у цій галузі.

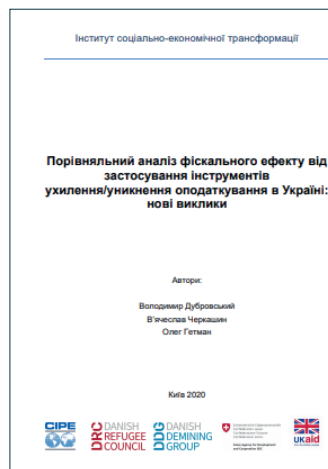
⁷ Режим доступу: <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/BPP%20VTC.pdf>

Процедури, пов'язані із впровадженням програм добровільної сплати податків та вимог щодо протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму країнами та територіями, які оцінюються MONEYVAL (Комітет експертів Ради Європи із взаємної оцінки заходів протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму, грудень 2014)⁸

Порівняльний аналіз фіскального ефекту від застосування інструментів ухилення/уникнення оподаткування в Україні: нові виклики (Інститут соціально-економічної трансформації, 2020 року)⁹

Громадською організацією «Інститут соціально-економічної трансформації» за підтримки міжнародних організацій було проведено порівняльний аналіз фіскального ефекту від застосування інструментів ухилення/уникнення оподаткування в Україні за даними 2019 року.

⁸ Режим доступу: <https://fm.coe.int/committee-of-experts-on-the-evaluation-of-anti-money-laundering-measur/1680714ca1>

⁹ Режим доступу: https://iset-ua.org/images/Shemi_minimizacii_podatktiv_2020.pdf

Експерти проаналізували нові дані щодо найбільших схем по мінімізації податків та проведено розрахунки щодо недонадходжень до бюджету від них. До стандартного набору інструментів уникнення податків, зокрема, входять:

- порушення митних правил та контрабанда;
- розкрадання податку на додану вартість (незаконне відшкодування з бюджету при експорті, фіктивне підприємництво (missing trader) – зокрема, «карусельні» схеми, підміна товару («скрутки»));
- контрафакт;
- переміщення прибутку до «податкових гаваней» («офшорів»);
- схеми тіньового ринку оренди землі;
- тіньові заробітні плати;
- викривлення бази оподаткування (приховування обсягів продажу);
- зловживання податковими пільгами та преференціями та спеціальними режимами;
- неофіційне підприємництво та індивідуальна економічна діяльність без реєстрації.

РОЗДІЛ ІV.
СТАТИСТИКА
КРИМІНАЛЬНИХ
ПРАВОПОРУШЕНЬ

4.1. Інформація стосовно кримінальних правопорушень

За даними Офісу Генерального прокурора за 10 місяців 2020 року було зареєстровано 1 784 кримінальне правопорушення у провадженнях, пов'язаних з ВК та податковими злочинами, досудове розслідування у яких здійснюється органами, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства.

У таблиці наведено розподіл кримінальних правопорушень у провадженнях, пов'язаних з ВК та податковими злочинами, досудове розслідування у яких здійснюється органами, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства.

Кримінальні правопорушення у провадженнях, досудове розслідування у яких здійснюється органами, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства за 10 місяців 2020 року*

Показник	Кримінальні правопорушення			
	Обліковано	Направлені до суду	Провадження закрито	Рішення не прийнято
Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності	1784	515	109	1263
Незаконні дії з документами на переказ, платіжними картками та іншими засобами доступу до банківських рахунків, електронними грошима, обладнанням для їх виготовлення, ст.200	13	5	0	8
Незаконне виготовлення, зберігання, збут або транспортування з метою збуту підакцизних товарів, ст.204	448	133	30	315
Підроблення документів, які подаються для проведення державної реєстрації юридичної особи та фізичних осіб - підприємців, ст. 205-1	516	326	11	185
Легалізація (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, ст.209	47	4	2	43
Ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових) платежів, ст.212	716	34	55	682
Ухилення від сплати єдиного внеску на загально-обов'язкове державне соціальне страхування та страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, ст.212-1	44	13	11	30
Незаконне виготовлення, підроблення, використання або збут незаконно виготовлених, одержаних чи підроблених контрольних марок, ст.216	0	0	0	0

* за даними Офісу Генерального прокурора.

У 2019 році за даними Офісу Генерального прокурора було зареєстровано 1 807 кримінальне правопорушення у провадженнях, пов'язаних з ВК та податковими злочинами, досудове розслідування у яких здійснюється органами, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства.

У таблиці наведено розподіл кримінальних правопорушень у провадженнях, пов'язаних з ВК та податковими злочинами, досудове розслідування у яких здійснюється органами, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства.

**Кримінальні правопорушення у провадженнях,
досудове розслідування у яких здійснюється органами,
що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства
за 2019 рік ***

Показник	Обліковано кримінальних правопорушень
Злочини у сфері господарської діяльності	1 807
Незаконні дії з документами на переказ, платіжними картками та іншими засобами доступу до банківських рахунків, електронними грошима, обладнанням для їх виготовлення, ст.200	13
Незаконне виготовлення, зберігання, збут або транспортування з метою збуту підакцизних товарів, ст. 204	416
Фіктивне підприємництво, ст. 205	192
Підроблення документів, які подаються для проведення державної реєстрації юридичної особи та фізичних осіб - підприємців, ст.205-1	407
Легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, ст. 209	42
Ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових) платежів, ст. 212	708
Ухилення від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, ст. 212-1	29
Незаконне виготовлення, підроблення, використання або збут незаконно виготовлених, одержаних чи підроблених контрольних марок, ст. 216	0

* за даними Офісу Генерального прокурора.

Державною фіскальною службою України впродовж січня-липня 2020 року завершено слідство та спрямовано до суду **658** кримінальних проваджень, з яких:

- **461** – направлено до суду з обвинувальним актом;
- **195** – направлено до суду для звільнення осіб від кримінальної відповідальності, в тому числі й за частиною 4 статті 212 Кримінального кодексу України, у зв'язку із повним відшкодуванням завданої злочинами шкоди.

З-поміж спрямованих до суду проваджень – 15 про злочини, вчинені у складі організованих груп.

У направлених за 7 місяців 2020 року до суду кримінальних провадженнях забезпечено відшкодування завданих державі збитків у сумі **796,5 млн гривень**.

В порівнянні з минулим роком ефективність відшкодування збитків збільшилась на 84 відсотки. Тобто, протягом січня – липня 2019 року податковою міліцією було забезпечено відшкодування **432,5 млн гривень** завданих державі збитків.

Крім того, з метою забезпечення відшкодування завданої злочинами шкоди у спрямованих до суду провадженнях арештовано коштів та майна на загальну суму **3,3 млрд гривень**, що у 6 разів перевищує розмір арештованого майна торік (січень-липень 2019 року – 536 млн гривень)¹⁰.

¹⁰ Джерело: <http://sfs.gov.ua/media-tsentr/novini/393716.html>

4.2. Інформація стосовно переданих Держфінмоніторингом матеріалів

Держфінмоніторингом на постійній основі приділяється особлива увага аналізу підозрілих транзакцій, які мають ознаки відмивання коштів від податкових злочинів, зважаючи на їх вплив на формування національної економіки.

Так, протягом січня-листопада 2020 року до правоохоронних органів передано 172 таких матеріали на загальну суму підозр 47,4 млрд гривень.

Щодо використання механізму «скруток» та «зустрічних потоків»

Держфінмоніторингом здійснені розслідування, пов'язані з існуванням масштабних схем (за участю понад 10,4 тис суб'єктів господарювання), спрямованих на ухилення від сплати податків із застосуванням механізму «скрутки» за допомогою реально діючих оптових торговців тютюновими, алкогольними виробами, та підприємств оптово-роздрібною торгівлі з прихованим обготівкуванню через проведення «зустрічних потоків».

Як результат, до правоохоронних органів направлено 97 узагальнених матеріалів, обсяг підозрілих операцій в яких склав 21,2 млрд гривень.

В ході зазначених фінансових розслідувань Держфінмоніторингом зупинено (заблоковано) кошти у сумі 138,1 млн гривень.

Щодо діяльності «класичних» конвертаційних центрів

До правоохоронних органів передано 69 таких узагальнених матеріалів (за участю понад 82 тис суб'єктів господарювання). Загальний обсяг проведених фінансових операцій, пов'язаних з відмиванням коштів, одержаних злочинним становить 23,01 млрд гривень.

Щодо діяльності транзитно-конвертаційних центрів з використанням зовнішньоекономічних контрактів

За результатами фінансових розслідувань було підготовлено та передано до правоохоронних органів 1 узагальнений матеріал, пов'язаний з ухиленням від сплати податків через організацію «карусельної» схеми незаконного вивезення зерна та не повернення валютної виручки в Україну, на загальну суму 2,8 млрд гривень.

Також передано до правоохоронних органів 5 узагальнених матеріалів щодо виявлених підозр функціонування товарної (безоплатний імпорт товарів на загальну суму 0,4 млрд грн) складової загальної схеми, направленої на ухилення від сплати податків, шляхом застосування механізму зовнішньоекономічних «скруток».

4.3. Інформація стосовно розгляду судами справ

Звіт суддів першої інстанції про розгляд матеріалів кримінального провадження

Судова влада забезпечує звітування за показниками стану розгляду матеріалів кримінального провадження.

Звіт суддів першої інстанції про розгляд матеріалів кримінального провадження¹¹:

https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/

Звіт судів першої інстанції про розгляд матеріалів кримінального провадження за 2019 рік

Статті КК України (2001 р. (1960 р.))	Види кримінальних правопорушень	Кількість проваджень, що перебували на розгляді, одиниць
Злочини у сфері господарської діяльності		1896
204 (149)	Незаконне виготовлення, зберігання, збут або транспортування з метою збуту підакцизних товарів	389
205 (148-4)	Фіктивне підприємництво	434
205-1	Підроблення документів, які подаються для проведення державної реєстрації юридичної особи та фізичних осіб - підприємців	325
209	Легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом	252
212 (148-2)	Ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів	469
212-1	Ухилення від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування	26
216 (153-1)	Незаконне виготовлення, підроблення, використання або збут незаконно виготовлених, одержаних чи підроблених марок акцизного збору чи контрольних марок	1

¹¹ Режим доступу: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/

РОЗДІЛ V.
ТИПОЛОГІЇ
ВІДМИВАННЯ КОШТІВ

Результати проведених фінансових розслідувань свідчать про поширення практики створення професійних мереж, які надають «послуги» з ухилення від сплати податків та відмивання коштів. Зазначені мережі мають значний попит серед українських платників податків.

Крім того, спостерігається тенденція до залучення як інструменту фізичних осіб – підприємців та неприбуткових організацій для зменшення податкового навантаження юридичних осіб зі сплати податків.

При цьому, неприбуткові організації можуть використовуватись як пряме джерело прибутку і як прикриття переміщення коштів в Україні та між країнами в складних схемах із відмивання коштів та фінансування тероризму, а також для прикриття незаконної діяльності інших суб'єктів.

Рівень ризику використання неприбуткових організацій з метою відмивання коштів та фінансування тероризму за результатами проведеної Національної оцінки ризиків (2019 року) визначено як «середній».

Держфінмоніторингом у тісній співпраці з державними та правоохоронними органами, а також суб'єктами первинного фінансового моніторингу виявляється діяльність суб'єктів, які надають «послуги» зі штучного формування податкового кредиту реальному сектору економіки, а також легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом.

Інформація щодо корисних посилань для отримання додаткової інформації щодо юридичних та фізичних осіб наведено у додатку.

5.1. Використання механізму «зустрічних потоків» та «скруток»

З кінця 2019 року широкого використання набули схеми «зустрічних потоків» та «скруток», в яких ухилення від сплати податків здійснюється через так звані «скрутки», а до створення можливості розрахунків з таким «мережовим маркетингом відповідних послуг» залучені торгівці тютюновими, алкогольними виробами та підприємства оптово-роздрібною торгівлі, які «продають» необліковану готівку.

Необхідно зазначити, що так званий «продаж» необлікованої готівки здійснюється поза банківською системою, що значно ускладнює її виявлення.

Практичний досвід показує, що активність таких мереж висока, як правило кількість та склад учасників постійно змінюється та діяльність окремих з них не тривала в часі (від декількох тижнів до декількох місяців), після чого реєструються нові компанії та запускаються нові учасники мережі.

Бенефіціарними власниками учасників мережі часто є асоціальні особи, особи, які здійснюють за винагороду реєстрацію суб'єкта господарювання на себе або підставні особи.

Узагальнені типові приклади діяльності професійних мереж наведено нижче.

Приклад 5.1.1

Держфінмоніторингом з врахуванням інформації, отриманої від правоохоронного органу, виявлено схему, спрямовану на ухилення від сплати податків шляхом формування фіктивного податкового кредиту, а також відмивання коштів із застосуванням механізму проведення «зустрічних потоків».

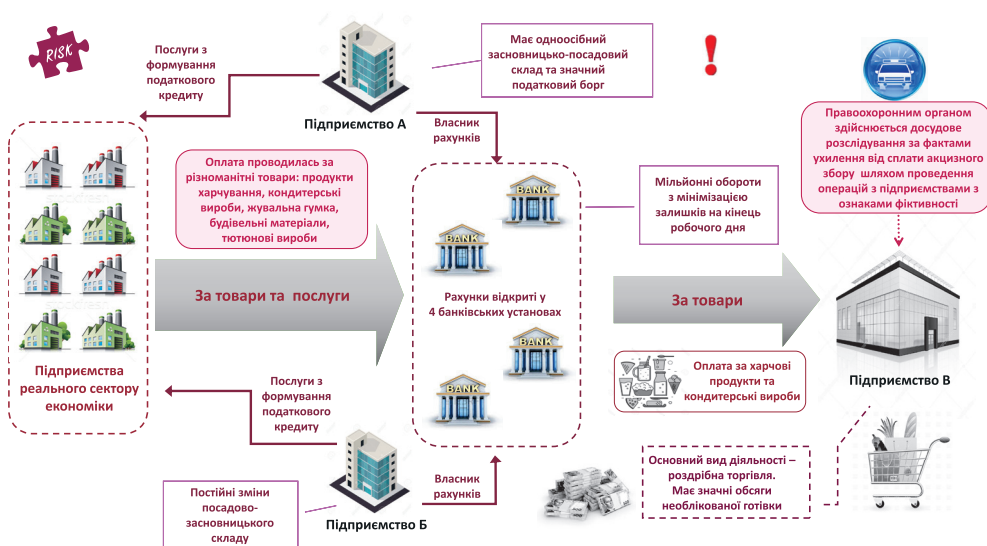
Встановлено, що на рахунки **Підприємства А** та **Підприємства Б**, відкриті у чотирьох банківських установах, зараховувались кошти від підприємств реального сектору економіки у якості оплати за різноманітні товари та послуги (харчові продукти, кондитерські вироби, жувальна гумка, будівельні матеріали, тютюнові вироби тощо). По зазначених рахунках проводились транзитні операції на мільйонні суми з мінімізацією залишків на кінець робочого дня.

Надалі кошти в повному обсязі перераховувались у якості оплати за харчові продукти та кондитерські вироби на користь **Підприємства В**, яке займається роздрібною торгівлею та має не обліковані у податковій звітності готівкові кошти.

Підприємства А та **Б** мають одноосібний посадово-засновницький склад, сплачують мінімальні податки. **Підприємство А** має значний податковий борг.

Стосовно **Підприємства В** виявлено факти ухилення від сплати акцизного збору шляхом проведення безтоварних операцій з підприємствами з ознаками фіктивності.

Правоохоронним органом здійснюється досудове розслідування.

Приклад 5.1.2

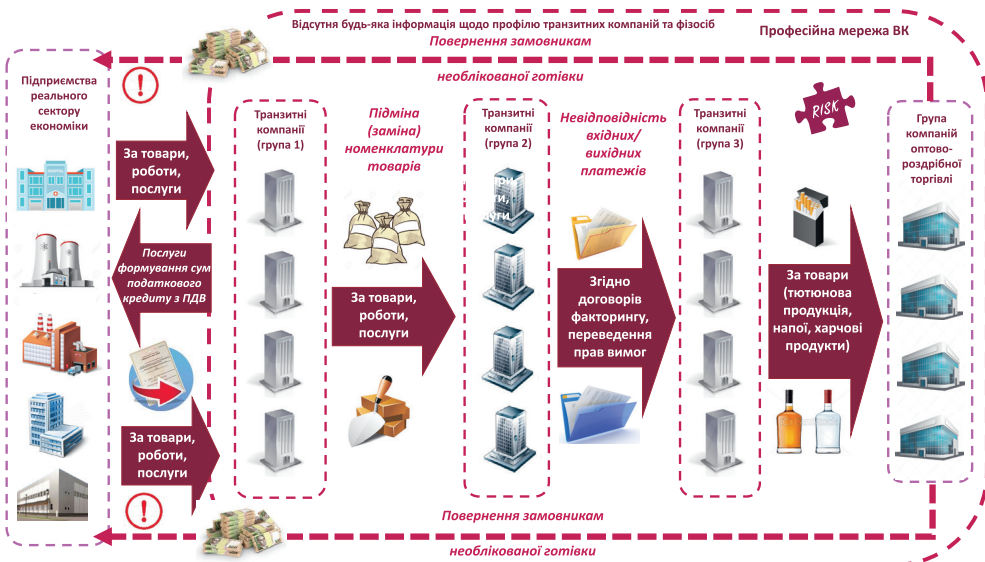
Держфінмоніторингом виявлено схему ухилення від сплати податків та легалізації (відмивання) доходів підприємствами реального сектору економіки із використанням розгалуженої мережі відмивання коштів.

Встановлено, що **Підприємствами реального сектору економіки**, серед яких підприємства державної та комунальної форм власності, було перераховано кошти на рахунки мережі **Підприємств Групи 1** як оплата за різноманітні товари, роботи та послуги, які притаманні їх виду діяльності. При цьому було сформовано податковий кредит, що призвело до зменшення нарахування податку на додану вартість.

Надалі **Підприємствами Групи 1** отримані кошти перераховано на рахунки мережі **Підприємств Групи 2** з ознаками фіктивності як оплата товарів, при цьому було здійснено підміну (заміну) номенклатури товарів, робіт та послуг. Отримані кошти **Підприємствами Групи 2** було перераховано на користь **Підприємств Групи 3** на підставі договорів факторингу або договорів про відступлення прав вимоги, внаслідок чого ланцюг фінансових потоків не відповідає ланцюгу переміщення товарів згідно з податковими накладними.

На кінцевому етапі **Підприємства Групи 3** здійснили подальше перерахування отриманих коштів на користь **Підприємств оптово-роздрібної торгівлі**, зокрема, тютюновими та алкогольними виробами.

Такі підприємства мають розгалужену торговельну мережу, яка забезпечує збір необлікованої готівки у великих розмірах, внаслідок чого є підозри вважати, що спрямовані підприємствами реального сектору економіки безготівкові кошти за мінусом «комісії» мережі були повернуті готівкою власникам підприємств.

Приклад 5.1.3

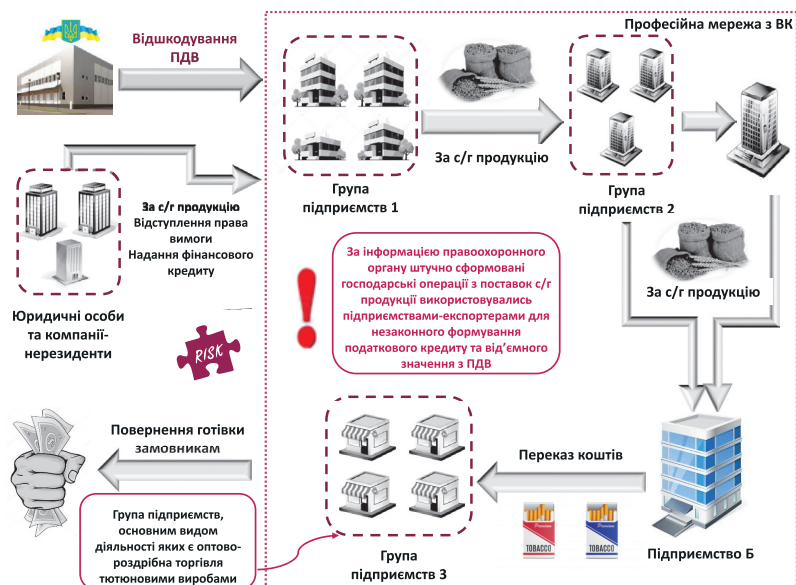
Держфінмоніторингом, з врахуванням інформації, отриманої від правоохоронного органу, виявлено складну схему незаконного формування податкового кредиту та отримання бюджетного відшкодування ПДВ шляхом проведення удаваних господарських операцій з постачання сільськогосподарської продукції та відмивання коштів.

За інформацією правоохоронного органу, у ланцюгах постачання товарів не прослідковується походження експортованої сільськогосподарської продукції у зв'язку зі зміною номенклатури товару (пересорт). При цьому, сформовані у такий спосіб суми ПДВ надалі заявлялись до бюджетного відшкодування. Держфінмоніторингом встановлено, що в даній схемі використовувалась професійна мережа з відмивання, до складу якої входили дві транзитні групи підприємств та підприємства, які мають велику кількість необлікованої готівки.

На користь **Групи підприємств 1** зараховувались кошти від юридичних осіб та компаній-нерезидентів як оплата за сільськогосподарську продукцію, відступлення права вимоги та надання фінансового кредиту. Крім цього, **Групою підприємств 1** отримано бюджетне відшкодування з ПДВ.

Надалі, отримані кошти **Групою підприємств 1** було перераховано як оплата за сільськогосподарську продукцію на користь **Групи підприємств 2**, яка, своєю чергу, прямо або через одного з учасників групи, спрямувала кошти на користь **Підприємства Б**. Після цього, **Підприємством Б** кошти було перераховано за тютюнові вироби на рахунки **Групи підприємств 3**, основним видом діяльності яких є оптово-роздрібна торгівля.

Зазначені підприємства мають значні обсяги необлікованої готівки. Отримані безготівкові кошти в кінцевому результаті через механізм проведення «скрутки» було переведено в готівку для повернення замовникам з вирахуванням послуг мережі. Правоохоронним органом здійснюється досудове розслідування.

Приклад 5.1.4

Держфінмоніторингом за результатами проведеного аналізу інформації, отриманої від правоохоронного органу, виявлено схему діяльності професійної мережі, до складу якої входять фіктивні компанії, що надають послуги сприяння в ухиленні від сплати податків, а також відмиванню коштів.

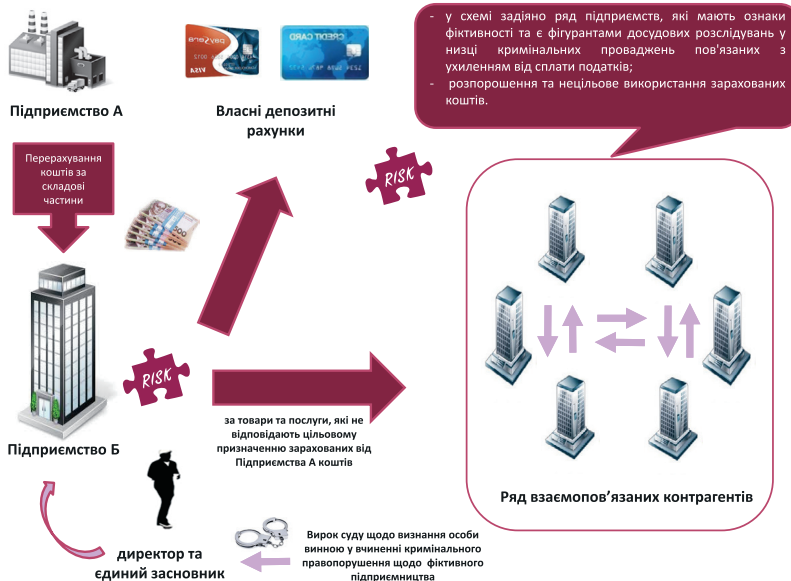
Встановлено, що на рахунок **Підприємства Б** зараховано мільйонні суми від **Підприємства А** (реальний сектор економіки) у якості оплати за складові частини.

Стосовно директора та єдиного засновника **Підприємства Б** наявний вирок суду про визнання особи винною у вчиненні кримінального правопорушення щодо фіктивного підприємництва.

Надалі кошти частково перераховано на власні депозитні рахунки **Підприємства Б** та на користь ряду його контрагентів у якості не пов'язаних із першочерговим призначенням платежів, зарахованих від **Підприємства А**.

Найбільшими отримувачами коштів були юридичні особи з ознаками фіктивності, у т.ч. які не декларують доходи, сплату податків та були фігурантами досудових розслідувань у низці кримінальних проваджень, пов'язаних з ухиленням від сплати податків. Отримані на їх рахунки кошти розпорозувались та спрямовувались на користь спільних для учасників схеми контрагентів.

При цьому, використовувались призначення платежів, що охоплюють великий спектр не сумісних господарських послуг. Таким чином, є підстави вважати, що проведені **Підприємством А** фінансові операції спрямовані на отримання послуг від **Підприємства Б** зі зменшення сплати податків. Правоохоронним органом здійснюється розслідування.

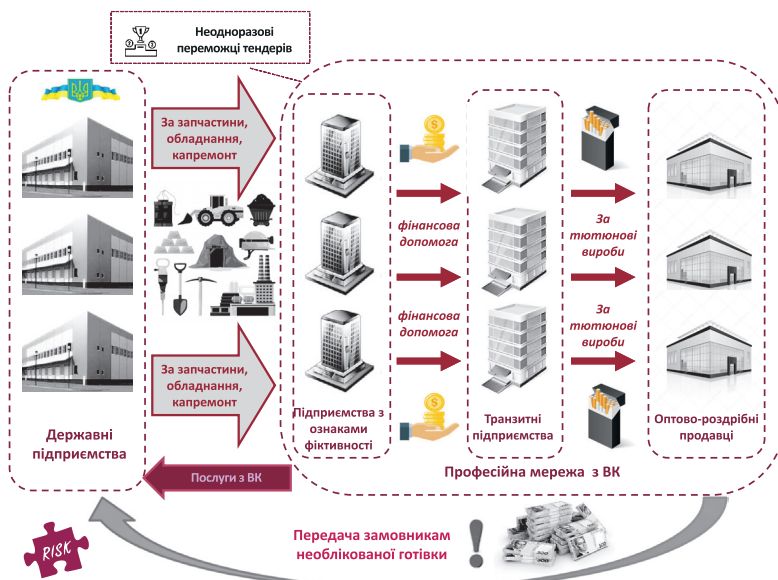
Приклад 5.1.5

Держфінмоніторингом спільно з правоохоронним органом виявлено схему можливого ухилення від сплати податків та розкрадання коштів державних підприємств вугледобувної промисловості під час закупівлі витратних матеріалів. Протягом тривалого часу переможцями багатьох тендерів, що проводили **Державні підприємства**, визначались **Підприємства з ознаками фіктивності** (неодноразова зміна засновницько-посадового складу, незначні задекларовані доходи та податки, спільна адреса реєстрації, тощо). За результатами проведених торгів було укладено договори про постачання запчастин, обладнання, проведення капітального ремонту, на підставі яких на рахунки **Підприємств з ознаками фіктивності** було перераховано значні обсяги бюджетних коштів.

Надалі отримані кошти **Підприємствами з ознаками фіктивності** через ряд транзитних підприємств із застосуванням механізму скрутки для маскуванню незаконної діяльності було перераховано на рахунки **оптово-роздрібних торговців** тютюнових виробів та напоїв з призначенням платежу: «за тютюнові вироби». Призначення вхідних платежів на кінцевому етапі не відповідають призначенню вихідних платежів на початковому етапі, що може свідчити про нецільове використання бюджетних коштів.

Зазначені **оптово-роздрібні торговці** володіють значним обсягом необлікованої готівки, що дає можливість припустити, що придбання товарів та послуг державними підприємствами може бути удаваним або їх вартість, зазначена в документах може бути значно нижче ринкової.

Послуги зазначених підприємств спрямовані на формування фіктивного податкового кредиту та зменшення податку на прибуток, а також на легалізацію коштів шляхом обготівкування через можливості підприємств оптово-роздрібно торгівлі. Правоохоронним органом здійснюється досудове розслідування.

Приклад 5.1.6

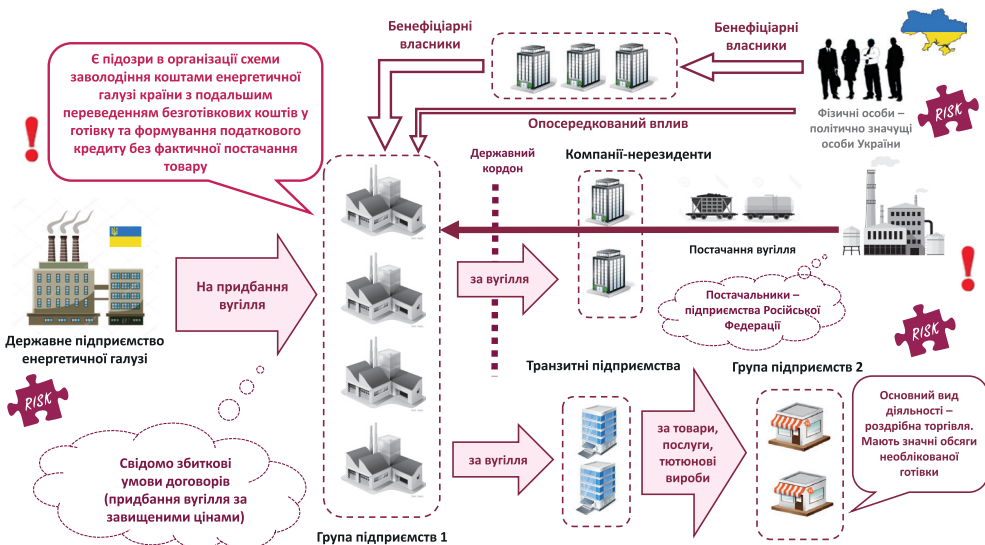
Держфінмоніторингом разом з правоохоронним органом виявлено схему заволодіння коштами підприємства енергетичної галузі країни та формування штучного податкового кредиту без фактичного постачання товару з подальшим переведенням безготівкових коштів у готівку для передачі замовнику послуг.

Встановлено, що **Державним підприємством** енергетичної галузі було перераховано кошти на користь **Групи Підприємств 1** на придбання вугілля. При цьому, договори, укладені між **Державним підприємством** та **Групою Підприємств 1**, були свідомо збитковими (придбання вугілля здійснювалось за завищеними цінами). Також встановлено, що кінцевими бенефіціарними власниками **Групи Підприємств 1** опосередковано через низку підконтрольних компаній-нерезидентів є політично значущі особи України.

Частина отриманих коштів **Групою Підприємств 1** як оплата за вугілля була спрямована на користь підставних **Компаній-нерезидентів**, зареєстрованих з метою приховування джерела походження вугілля з Російської Федерації, яке надалі постачалось на користь **Державного підприємства**.

Інша частина отриманих коштів **Групою Підприємств 1** як оплата за вугілля була перерахована на користь групи транзитних підприємств. При цьому постачання вугілля не відбулось, натомість отримані кошти було спрямовано на користь **Групи Підприємств 2**, які є підприємствами оптово-роздрібною торгівлі. Надалі отримані безготівкові кошти обмінано на необліковану готівку.

Таким чином, учасниками вищезазначеної схеми безпідставно сформовано штучний податковий кредит, в чому вбачається ухилення від сплати податків. Правоохоронним органом здійснюється досудове розслідування.

Приклад 5.1.7

За результатами аналізу підозрілої діяльності суб'єктів господарювання, Держфінмоніторингом виявлено схему надання послуг ухилення від сплати податків шляхом формування штучного податкового кредиту професійною мережею з відмивання коштів.

Так, встановлено, що **Підприємством А**, що здійснює діяльність з вирощування сільськогосподарської продукції, отримано безготівкові кошти від **Групи підприємств 1** з призначенням платежу, в основному, за нафтопродукти та, надалі, відразу ж перераховано як оплата за харчові продукти та напої на рахунки **Групи підприємств 2**.

Основним видом діяльності цих підприємств є оптово-роздрібна торгівля, що може передбачати наявність необлікованої готівки. При цьому встановлена очевидна невідповідність призначень вхідних та вихідних платежів по рахунку **Підприємства А**.

Підприємство А та більшість підприємств, залучених до схеми, мають одноосібний посадово-засновницький склад, декларують мінімальні доходи та сплачують мізерні податки.

При цьому, **Підприємству А** та частині підприємств з **Групи 1** за результатами аналізу діяльності фінансовою установою присвоєно неприйнятно високий ризик та відмовлено в обслуговуванні.

Вказане свідчить про надання **Підприємством А** послуг з ухилення від сплати податків шляхом формування податкового кредиту без фактичного постачання товару із застосуванням механізму «зустрічних потоків» та подальшим переведенням безготівкових коштів у готівку. Правоохоронним органом здійснюється досудове розслідування.

5.2. Використання механізму незаконного виведення активів за фіктивними зовнішньоекономічними контрактами

Масового розповсюдження набули схеми, пов'язані з ухиленням від сплати податків через організацію «карусельного» механізму незаконного вивезення товару та неповернення валютної виручки або здійснення імпорتنих операцій без фактичних розрахунків за постачання товарів.

Необхідно зазначити, що, як в першому, так і в другому випадку, не передбачаються розрахунки через банківську систему. Водночас оперативна інформація правоохоронного органу підтверджує готівкові розрахунки, або підрозділ фінансової розвідки інформує про транзакції за кордоном (наприклад, зміна умов контракту або відступлення прав вимог).

Таким чином, фінансовий ланцюг розірваний, а товарні потоки не відповідають фінансовим операціям.

Узагальнені типові приклади розслідувань та інформувань державних регуляторів щодо діяльності суб'єктів-надавачів послуг «зустрічних потоків» та «скруток» за зовнішньоекономічними контрактами наведено нижче.

Приклад 5.2.1

Держфінмоніторингом виявлено схему ухилення від сплати податків, пов'язану з експортом зернових культур з подальшою їх реалізацією за межами митної території України, діяльності транснаціональної професійної мережі відмивання коштів, що надає послуги з приховування отриманих від торгових операцій коштів та подальшим їх відмиванням.

До схеми залучені **українські компанії з ознаками фіктивності**, які на підставі експортних контрактів з **підставними компаніями-нерезидентами** оформлюють вантажно-митні декларації щодо експорту зернової продукції, придбаної за готівку у приватних виробників та облікованої як продукція власного врожаю. При цьому зерно не вивозиться за межі України, а залишається на складах українських морських портів.

Після цього, **підставні компанії-нерезиденти** оформлюють договори продажу зерна на користь реально діючих **зернотрейдерів**, які документально оформлюють зберігання зерна в порту та його завантаження на морські судна.

Розрахунки за придбане зерно **зернотрейдери** здійснюють за укладеними договорами на закордонні рахунки **підставних компаній-нерезидентів**.

Таким чином, фактичні розрахунки за експорт українського зерна відбуваються за межами України.

Слід зазначити, що кінцевими бенефіціарними власниками підставних компаній-нерезидентів є громадяни України, при цьому, деякі з них є також власниками українських компаній-експортерів.

Надалі, отримані від реальних зернотрейдерів кошти **підставні компанії-нерезиденти** спрямовують до країн Азії для придбання різноманітних товарів широкого вжитку. Таким чином, **українські компанії-експортери** не отримують на території України експортну валютну виручку, та, відповідно, не сплачують податки.

Придбаний в країнах Азії товар поставляється на територію України контрабандним шляхом на користь підприємств, що здійснюють оптово-роздрібну торгівлю та мають значний обсяг необлікованої готівки, частина якої по новому колу спрямовується на закупівлю чергової партії українського зерна для експорту.

Правоохоронним органом здійснюється досудове розслідування.

Приклад 5.2.2

Держфінмоніторингом виявлено схему ухилення від сплати податків шляхом формування незаконного податкового кредиту підприємствам реального сектору економіки.

Підприємством А отримано кошти від **Групи підприємств** як оплату товарів різного призначення, які в повному обсязі **Підприємством А** перераховано за митне оформлення. При цьому, зовнішньоекономічні договори у банку відсутні, перерахування коштів за межі України **Підприємством А** не здійснювалось.

За даними Державної митної служби України встановлено, що **Підприємством А** оформлено імпорتنі вантажно-митні декларації на товари широкого вжитку, отримані від **Компанії-нерезидента**. При цьому виробниками цих товарів є різні підприємства, розташовані, переважно, в країнах Азії.

Слід зазначити, що **Підприємство А** має ознаки фіктивності: одноосібний засновницький склад, незначний статутний капітал, обіг грошових коштів за рахунком складає мільйони гривень, відсутні задекларовані доходи та податки. Крім того, встановлено, що засновниками **Компанії-нерезидента** є компанії, зареєстровані в Азійському регіоні.

Відсутність зовнішньоекономічних операцій свідчить про те, що розрахунки за імпортовані товари здійснюються за межами України.

Ймовірно, **Підприємство А** та **Компанія-нерезидент** є учасниками професійної мережі, що надає послуги по формуванню незаконного податкового кредиту підприємствам реального сектору економіки, сприяння в ухиленні від сплати податків та відмиванню отриманих злочинним шляхом доходів. Правоохоронним органом здійснюється досудове розслідування.

Приклад 5.2.3

Державним регулятором виявлено схему діяльності транскордонної професійної мережі з відмивання коштів, яка може бути спрямована на сприяння ухиленню від сплати податків та відмивання коштів з використанням зовнішньоекономічних операцій. Встановлено, що **Групою юридичних осіб**, рахунки яких відкрито у **Банку 2**, здійснено перекази коштів за кордон відповідно до контрактів та договорів купівлі-продажу товарів, укладених з трьома **Компаніями-нерезидентами**, які мали спільного номінального власника. Укладені зовнішньоекономічні контракти/договори купівлі-продажу товарів були однотипними, оплата здійснювалась за різноманітні товари широкого вжитку (кондиționери та обладнання до них, дитячі іграшки, меблі, взуття та інші товари).

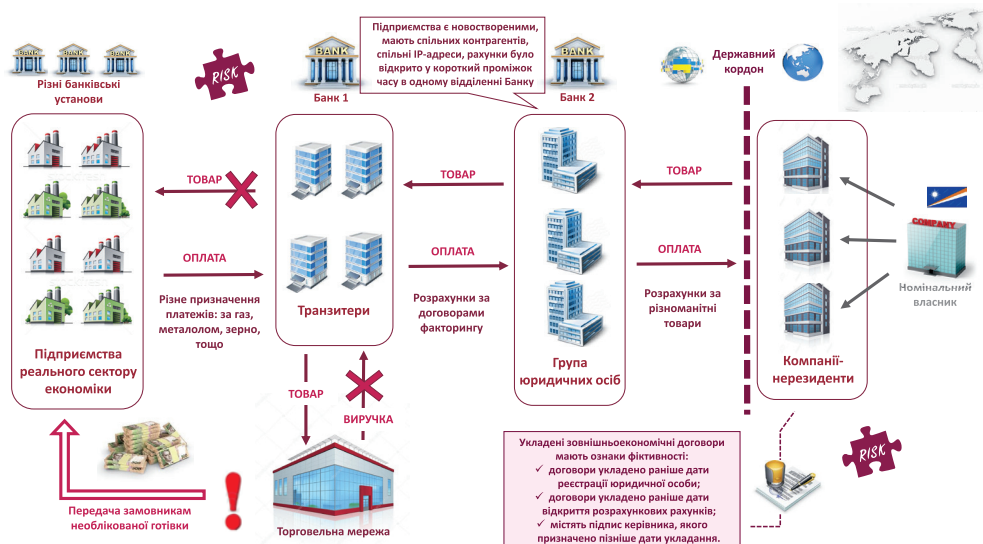
Частина договорів постачання товару мала ознаки фіктивності, зокрема:

- договір укладено раніше, ніж створено юридичну особу,
- в реквізитах договорів містились номери рахунків у **Банку 2**, дати заяв на відкриття яких були пізніші, ніж дати укладених договорів,
- договір підписав керівник, який ще не був призначений на дату укладання.

Щодо самих **юридичних осіб** було встановлено, що вони є новоствореними, мають спільних контрагентів, спільну IP-адресу, рахунки відкривались у короткий проміжок часу в одному відділенні **Банку 2**. Кошти, які конвертовано в іноземну валюту та перераховано на рахунки **нерезидентів**, надходили на рахунки **Групи юридичних осіб** від підприємств-транзитерів, рахунки яких відкриті у **Банку 1**.

Надалі кошти на рахунки клієнтів **Банка 1** надходили від багатьох **Підприємств реального сектору економіки**, рахунки яких відкриті в різних банках з різноманітним призначенням платежу: за газ, зерно, металолом, тощо. На рахунки **Групи юридичних осіб Банку 1** відсутні надходження щодо інкасованої виручки за проданий товар. Ймовірно, імпортований товар міг бути реалізований через мережу оптово-роздрібних торговців, які мають великі обсяги необлікованої готівки.

Таким чином безготівкові кошти **Підприємств реального сектору економіки** було переведено у готівку, при цьому учасники зазначеної злочинної схеми ухилились від сплати податків у повному обсязі.

Приклад 5.2.4

Державним регулятором виявлено схему, яка може бути спрямована на ухилення від сплати податків та відмивання коштів.

Юридичною особою-резидентом (далі – **Підприємство А**) було укладено з двома **Компаніями-нерезидентами** імпортні контракти купівлі-продажу природного газу, в яких зазначено умови:

- обсяг природного газу зазначається в Актах, що є основою для виставлення рахунків та здійснення оплати;
- постачання природного газу передбачено на умовах передплати;
- за **Підприємством А** закріплено виконання заходів щодо організації розмитнення природного газу.

Протягом певного часу Банком за дорученням **Підприємства А** на виконання зазначених контрактів було перераховано кошти у значних обсягах, проте згідно з митними деклараціями товар отримано на незначну суму, яка не відповідає обсягам сплачених коштів.

Після отримання ухвали районного суду про накладання арешту на кошти **Підприємства А** Банком припинено здійснення операцій з купівлі та перерахування коштів за контрактами.

Через незаконне виведення капіталів за межі України на підставі сфальсифікованих документів та подальше відмивання коштів існують підозри, що зазначена схема спрямована на ухилення від сплати податків шляхом зменшення бази оподаткування.

Приклад 5.2.5

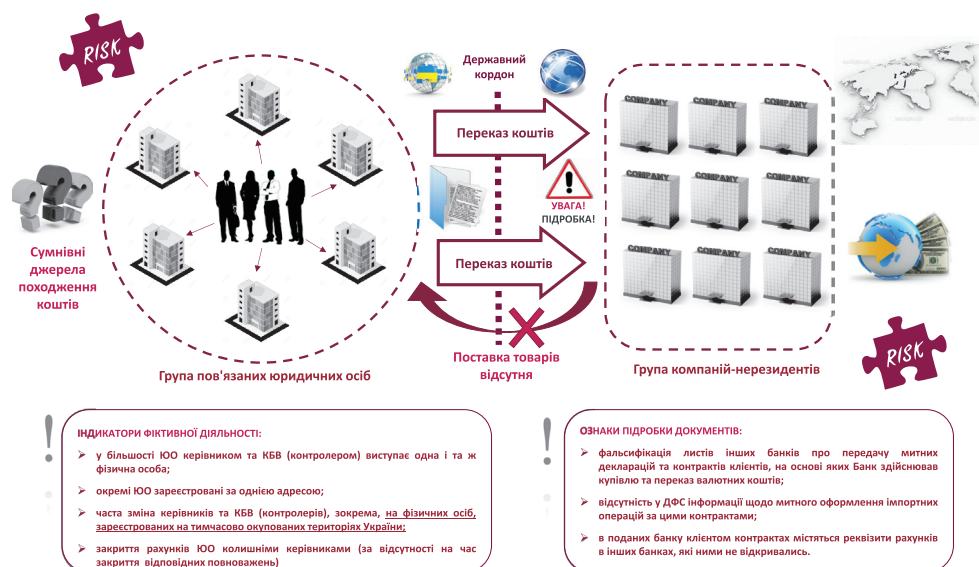
Державним регулятором виявлено схему, яка може бути спрямована на ухилення від сплати податків через незаконне виведення капіталів за межі України на підставі сфальсифікованих зовнішньоекономічних договорів.

Виявлено, що **Групою юридичних осіб**, що обслуговувалися в одній банківській установі, за короткий проміжок часу було здійснено перекази коштів в іноземній валюті на рахунки великої кількості **Компаній-нерезидентів**, що зареєстровані в Панамі, Гонконзі, Великій Британії та інших країнах.

Встановлено, що учасники схеми, для купівлі валюти та переказу коштів використовували підроблені документи. Зокрема:

- сфальсифіковано листи інших банків про передачу митних декларацій та контрактів клієнтів, на основі яких банківською установою здійснено купівлю та переказ валютних коштів,
- рахунки, реквізити яких містяться в поданих контрактах до Банку А, не відкривалися іншими банками,
- відсутня інформація щодо митного оформлення імпорتنних операцій за цими контрактами.

Ймовірно, зазначена схема спрямована на надання послуг з ухилення від сплати податків шляхом незаконного виведення коштів за межі України.

5.3. Використання «класичних» конвертаційних центрів

За останні роки схеми вчинення податкових злочинів та відмивання коштів від таких злочинів зазнали суттєвих змін, зокрема, спостерігається значне зменшення кількості «класичних» конвертаційних центрів, у яких отримання готівки для вигодонабувачів злочинних схем відбувається через банківські установи. Зазначене зменшення обумовлено, насамперед, жорсткими законодавчими нормами щодо відповідальності банківських установ за участь у схемах відмивання злочинних доходів та активною роботою державних (правоохоронних) органів.

Так звані «класичні» конвертаційні центри (за комісію від 4% до 10%) забезпечують готівкою тіншову економіку (переведення безготівкових грошових коштів у готівку), зарплатню у конвертах, проведення господарських операцій поза обліком, а також надають послуги зі спотворення/маніпуляції первинними документами та податковими накладними (йдеться про фіктивне постачання відсутнього товару або послуги).

Конвертаційні центри фактично є мережею фіктивних юридичних осіб, які створюються для надання послуг щодо переведення безготівкових коштів у готівкову форму.

Узагальнені типові приклади фінансових розслідувань та інформувань державних регуляторів щодо діяльності конвертаційних центрів наведено нижче.

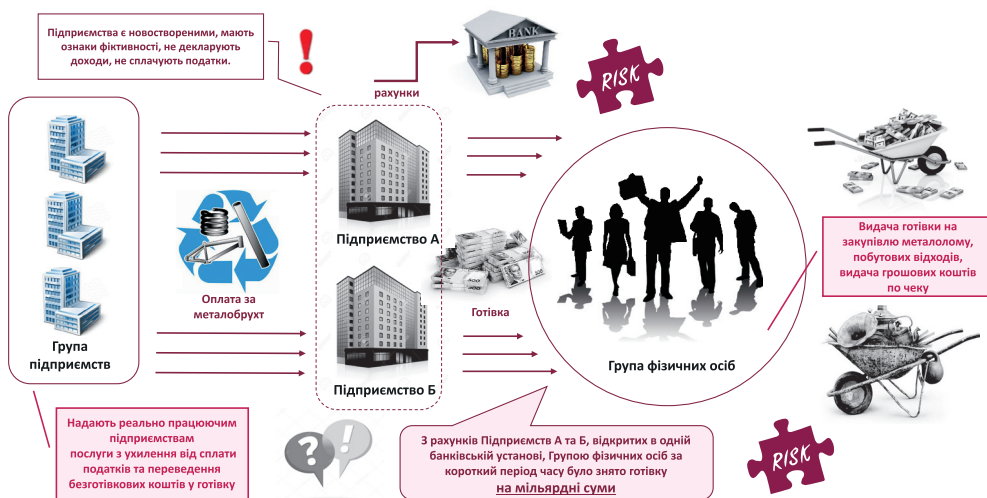
Приклад 5.3.1

Держфінмоніторингом виявлено схему, спрямовану на ухилення від сплати податків шляхом проведення фіктивних операцій із закупівлі металобрухту та переведення безготівкових коштів у готівку.

Встановлено, що на рахунки **Підприємства А** та **Підприємства Б**, відкриті в одній банківській установі, зараховувались кошти за металобрухт від **Групи підприємств**, якими попередньо отримано кошти від підприємств реального сектору економіки у якості оплати за різноманітні товари та послуги. Привертає увагу, що зазначені **Підприємства А** та **Підприємства Б** є новоствореними, мають ознаки фіктивності, оскільки маючи великі обороти не декларують доходи, не сплачують податки.

Надалі отримані кошти за короткий проміжок часу в повному обсязі (на мільярдні суми) знімались готівкою **Групою фізичних осіб** для закупівлі металобрухту, видачі грошових коштів по чеку, купівлі побутових відходів.

Внаслідок реалізації вказаної схеми підприємства реального сектору економіки зменшили власне податкове навантаження зі сплати ПДВ та податку на прибуток, відповідно бюджет недоотримав надходження.

Приклад 5.3.2

Державним регулятором виявлено схему, яка може бути спрямована на ухилення від сплати податків шляхом незаконного переведення безготівкових коштів у готівку з використанням послуг інкасації. Встановлено, що **Групою юридичних осіб**, які обслуговувались в різних банках, здійснювались фінансові операції з переказу безготівкових коштів за договорами відступлення прав вимоги на користь **Фінансової компанії** – клієнта **Банку А**.

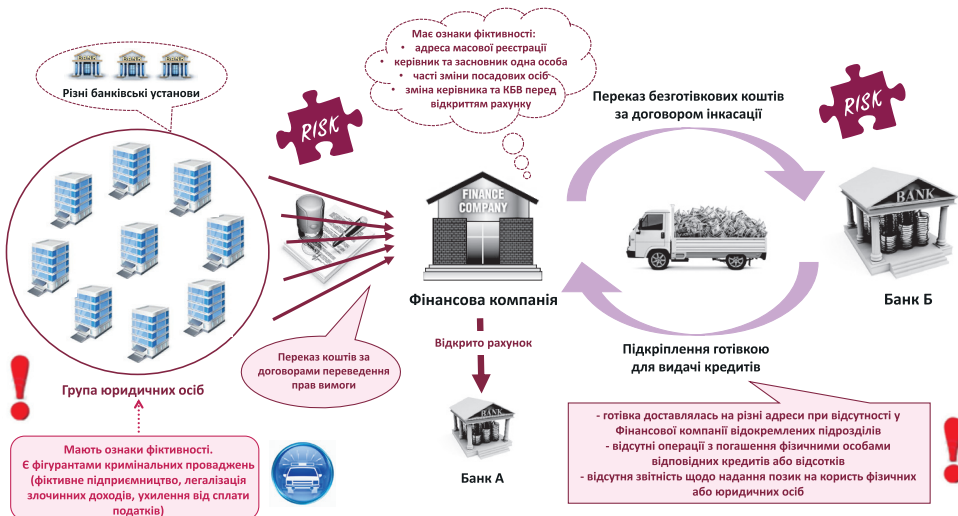
Юридичні особи, які здійснювали вищезазначені операції, мали ознаки фіктивності: короткий період існування, одноосібний засновницько-посадовий склад та часті зміни в установчих документах, зокрема, власників. Крім того, щодо ряду юридичних осіб наявні кримінальні провадження (фіктивне підприємництво, легалізація злочинних доходів, ухилення від сплати податків).

Фінансова компанія також мала наявні ознаки фіктивності, зокрема: у штаті одна особа; місцезнаходження є адреса масової реєстрації юридичних осіб; часті зміни в установчих документах, зокрема, пов'язані зі зміною керівників; перед відкриттям рахунку в **Банку А** – зміна керівника, кінцевого бенефіціарного власника; керівником та засновником є одна і та ж сама особа.

Надалі **Фінансова компанія** здійснювала переказ коштів на користь **Банку Б** згідно з договором інкасації з метою підкріплення готівкою для виплати кредитів.

Привертає увагу, що згідно з договором інкасації готівка доставлялась **Банком Б** на три адреси **Фінансової компанії**, при цьому відокремлених підрозділів у неї не було, а фінансові операції з перерахування інкасованої виручки на рахунках в інших банках відсутні.

Відсутні також фінансові операції з погашення відповідних кредитів та/або відсотків за їх користування фізичними особами, а в призначеннях платежу джерел походження коштів зазначено «відступлення права вимоги». Зазначена схема організована з метою надання послуг з уникнення оподаткування шляхом переведення безготівкових коштів у готівку з використанням послуг інкасації.

Приклад 5.3.3

Державним регулятором виявлено схему, яка може бути спрямована на ухилення від сплати податків шляхом проведення фіктивних (транзитних) операцій з подальшим обготівковуванням коштів.

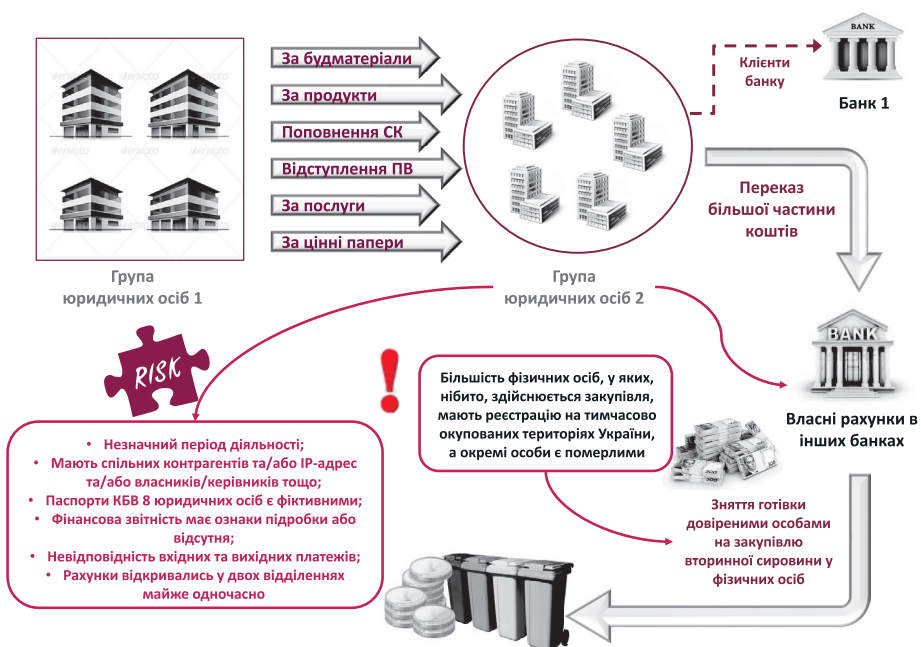
Встановлено, що **Групою юридичних осіб 1**, перераховувались кошти на **Групу юридичних осіб 2**, які є клієнтами **Банку 1**, як оплата за продукти, будматеріали, цінні папери, послуги, як відступлення права вимоги та поповнення статутного капіталу.

Надалі, основна частина коштів, отриманих **Групою юридичних осіб 2**, була перерахована на власні рахунки в інших банках. Після цього, довіреними особами знята готівка на закупівлю вторинної сировини у фізичних осіб. В ході аналізу виявлено, що більшість фізичних осіб, у яких, нібито, здійснювалась закупівля вторинної сировини, мають реєстрацію на тимчасово окупованих територіях України, а окремі особи на час здійснення операцій є померлими.

Підприємства **Групи юридичних осіб 2** є новоствореними, мають спільних контрагентів та/або ІР та/або власників/керівників тощо. Рахунки відкривались у двох відділеннях **Банку 1** майже одночасно та в процесі обслуговування відбувалась зміна власників та директорів.

Паспортні дані ряду кінцевих бенефіціарних власників із цих юридичних осіб є фіктивними. Інформація про такі дані наявні у вільному доступі в мережі Інтернет, зокрема, деякі паспортні дані взяті із зразків паспортів іноземних країн.

Фінансова звітність має ознаки підробки або взагалі відсутня, копії договорів містять інформацію, яка не відповідає дійсності. Прослідковується також очевидна невідповідність вхідних та вихідних платежів. Зазначена схема спрямована на надання послуг з ухилення від сплати податків та подальшого переведення безготівкових коштів у готівку.

Приклад 5.3.4

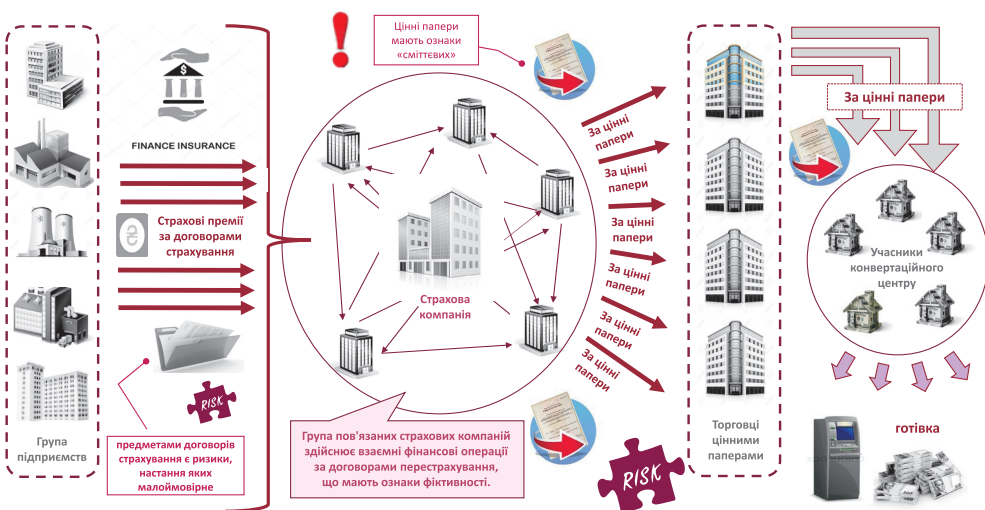
Державним регулятором виявлено схему можливого ухилення від сплати податків та легалізації злочинних доходів за участю страхових компаній.

Встановлено, що **Група підприємств** реального сектору економіки сплачувала страхові премії на рахунки **Страхової компанії** за договорами страхування з малоймовірними та незвичними страховими ризиками. Значну частину отриманих надходжень **Страхова компанія** перераховувала за договорами перестраховування на користь **Групи страхових компаній**, учасники якої мали ознаки фіктивності, зокрема: були пов'язані між собою та здійснювали взаємні фінансові операції за договорами перестраховування.

Надалі, **Групою страхових компаній** кошти перераховувались на рахунки **Групи торговців цінними паперами** як оплата за цінні папери, які своєю чергою мали ознаки «сміттєвих». Учасники вказаної групи також були пов'язані між собою, здійснювали фінансові операції транзитного характеру, разом з тим, деякі з них були пов'язані зі **Страховою компанією**.

Група торговців цінними паперами перераховувала отримані кошти як оплату за «сміттєві» цінні папери на користь значної кількості юридичних осіб – **Учасників професійної мережі з відмивання коштів (конвертаційний центр)**, які згодом перевели отримані кошти в готівку. Вказані юридичні особи мали ознаки фіктивності, не здійснювали реальну господарську діяльність, не декларували доходи та не сплачували податки.

Учасники зазначеної професійної мережі надають послуги з ухилення від сплати податків підприємствам реального сектору економіки шляхом зменшення бази оподаткування через укладання фіктивних договорів страхування та подальшого переведення безготівкових коштів у готівку.

5.4. Використання фізичних осіб у схемах відмивання коштів від податкових злочинів

Аналіз схем відмивання злочинних доходів, виявлених Держфінмоніторингом та правоохоронними органами, показує, що до таких схем активно залучаються фізичні особи та фізичні особи – підприємці.

Основною метою залучення таких осіб найчастіше є ухилення від сплати податків, а також переведення безготівкових коштів у готівку. Так, фізичні особи – підприємці використовуються власниками (контролерами) юридичних осіб для нарощення обсягів витрат та відповідно зменшення об'єкту оподаткування, оскільки фізичні особи – підприємці, особливо на спрощеній системі оподаткування, мають значно нижче податкове навантаження, при цьому юридична особа не є податковим агентом для фізичних осіб – підприємців та не зобов'язана сплачувати податки з їх доходів.

За виявленими схемами, фізичні особи реєструються як підприємці на незначний проміжок часу і виключно для проведення певних фінансових операцій. Після проведення фінансових операцій на мільйонні суми підприємницька діяльність припиняється, а сплата податків проводиться в мінімальних розмірах.

Зазвичай, масштаби таких операцій, здійснених фізичною особою, несуть високі ризики, оскільки ставлять під сумнів фізичну спроможність надання послуг або постачання товарів в таких обсягах.

З метою приховування слідів доходів, отриманих від злочинної діяльності, фізичні особи можуть відкривати рахунки в декількох банках. При цьому, операції пов'язані з підприємницькою діяльністю проводяться лише в одному банку, а інші доходи отримуються на інші власні рахунки з подальшим обготівковуванням.

Узагальнені типові приклади використання фізичних осіб та фізичних осіб – підприємців у протиправних схемах наведено нижче.

Приклад 5.4.1

Держфінмоніторингом спільно з правоохоронним органом виявлено схему незаконного використання коштів державного підприємства з використанням суб'єктів господарювання з ознаками фіктивності.

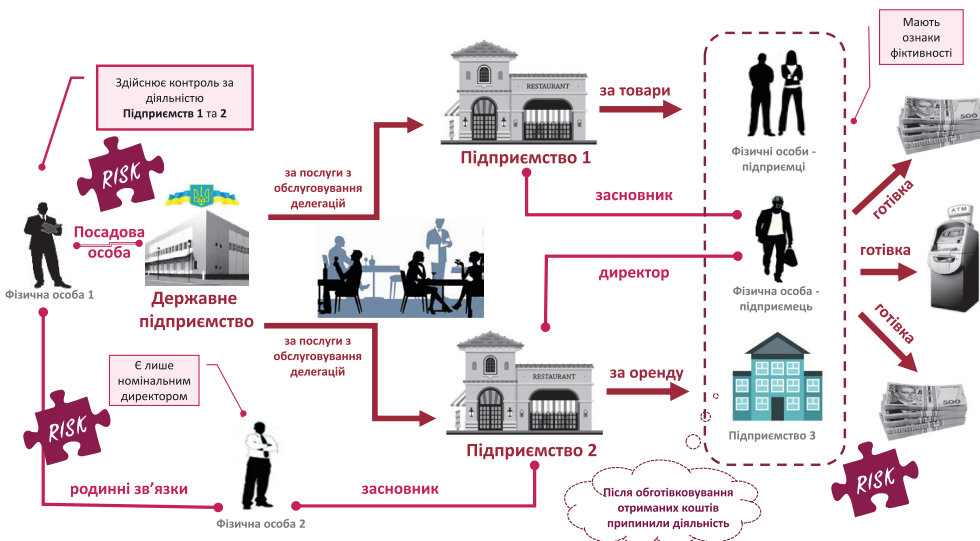
Встановлено, що **Державним підприємством** протягом певного часу здійснювалось перерахування бюджетних коштів на рахунки **Підприємства 1** та **Підприємства 2** як оплату за обслуговування делегацій. При цьому, контроль за діяльністю цих підприємств здійснює **Фізична особа 1**, яка одночасно є посадовою особою **Державного підприємства** та може розпоряджатися коштами державного підприємства.

Отримані кошти вказані підприємства невеликими структурованими платежами перераховували на рахунки пов'язаних **фізичних осіб-підприємців**, а також на користь **Підприємства 3** як плата за оренду.

Зазначені суб'єкти господарювання мають ознаки фіктивної діяльності, зокрема, не декларують доходи, не сплачують податки, не здійснюють фінансові операції з іншими особами.

Згодом кошти з рахунків було знято готівкою, після чого **фізичні особи-підприємці** та **Підприємство 3** припинили діяльність.

Правоохоронним органом здійснюється досудове розслідування.

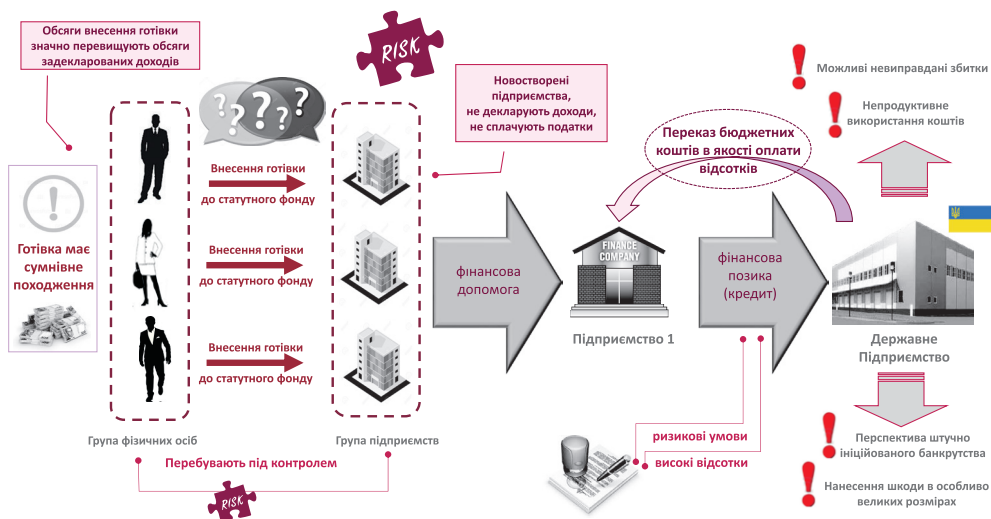
Приклад 5.4.2

Держфінмоніторингом виявлено невідповідність фінансових операцій офіційно задекларованим доходам фізичних осіб.

Встановлено, що **Групою фізичних осіб** було внесено значні готівкові кошти до статутного капіталу. Сума коштів, яка вносились **фізичними особами** як внесок до статутного капіталу значно перевищувала суму офіційно задекларованих доходів та не відповідає їх майновому стану.

Надалі ці кошти в повному обсязі було перераховано на користь **Підприємства 1** як фінансова допомога. Зазначені підприємства мають ознаки фіктивності: одноосібний посадово-засновницький склад, відсутність задекларованих доходів та сплачених податків.

Правоохоронним органом здійснюється досудове розслідування.

Приклад 5.4.3

Державним регулятором виявлено схему підтримання тіньової економіки готівковими коштами шляхом ухилення від сплати податків з використанням електронних грошей та подальшим переведенням в готівку.

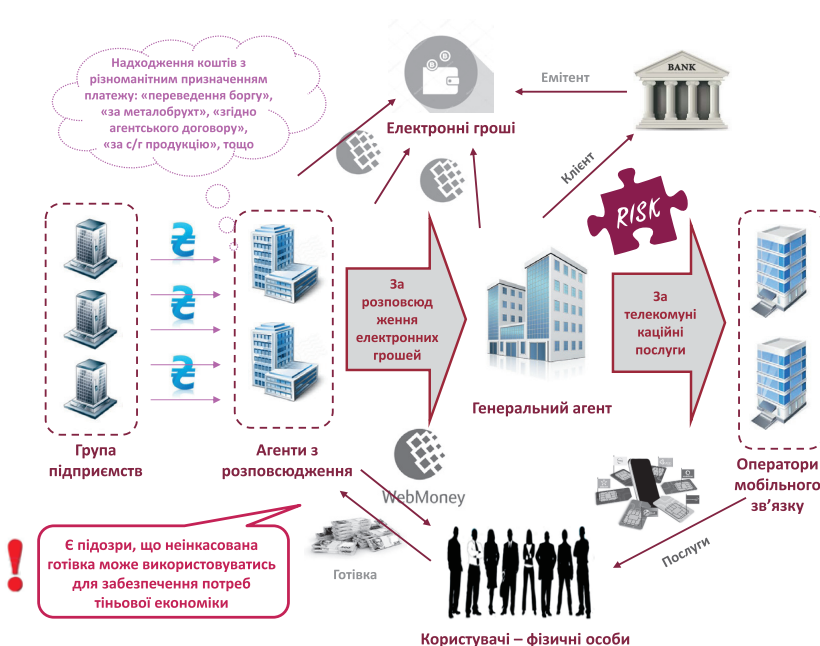
Банком здійснено емісію електронних грошей. **Генеральним агентом** з розповсюдження електронних грошей є підприємство – клієнт Банку.

На рахунок **Генерального агента**, відкритий в Банку 1, надходили кошти від двох **Агентів з розповсюдження** електронних грошей, які є клієнтами інших банківських установ.

Надалі вищезазначені кошти перераховувались, як оплата за телекомунікаційні послуги на рахунки **Операторам мобільного зв'язку** в інші банки, які, своєю чергою, надавали телекомунікаційні послуги **Користувачам - фізичним особам**.

Агенти з розповсюдження здійснювали розповсюдження електронних грошей серед **Користувачів - фізичних осіб** переважно в обмін на готівкові кошти для здійснення переказів в оплату за телекомунікаційні послуги. Разом з тим, інкасація готівкових коштів на рахунки, відкриті в інших банках для **Агентів з розповсюдження** не здійснювалась.

Натомість, не інкасована готівка заміщувалась сумнівними безготівковими надходженнями на рахунки **Агентів з розповсюдження** від інших осіб з різноманітним призначенням платежу (як приклад «переведення боргу», «за металолом», «за с/г продукцію», «згідно з агентським договором» тощо).

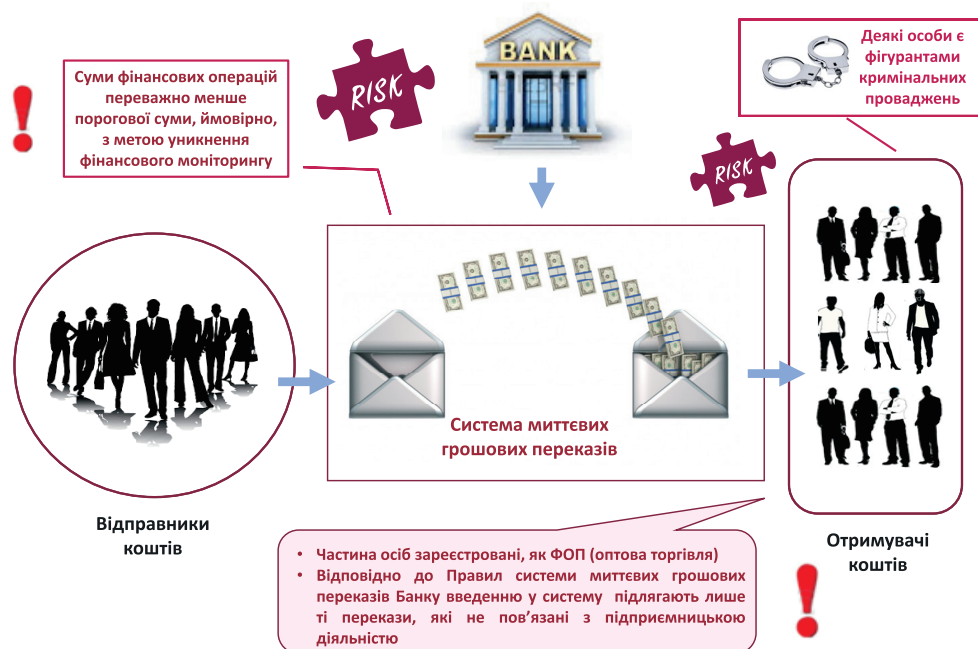
Приклад 5.4.4

За інформацією Державного регулятора, протягом тривалого часу групою фізичних осіб (**Отримувачі коштів**), які є клієнтами **Банку 1**, регулярно отримувались готівкові кошти через банківську **систему миттєвих грошових переказів**. Зазначені кошти надходили від широкого кола інших фізичних осіб (**Відправники коштів**). Суми фінансових операцій переважно не перевищували порогову суму, ймовірно, з метою уникнення фінансового моніторингу.

При цьому відомо, що більша частина із зазначених **Отримувачів коштів** зареєстровані як фізичні особи – підприємці, видом діяльності яких є оптова торгівля. При цьому деякі з них є фігурантами відкритих кримінальних проваджень, за якими здійснюється досудове розслідування.

Привертає увагу, що відповідно до Правил системи миттєвих грошових переказів введенню у систему підлягають лише ті перекази, які не пов'язані з підприємницькою діяльністю.

Проте, існують підозри, що фізичні особи – **Отримувачі коштів** використовують зазначену систему з метою здійснення прихованої підприємницької діяльності та уникнення від сплати податків.

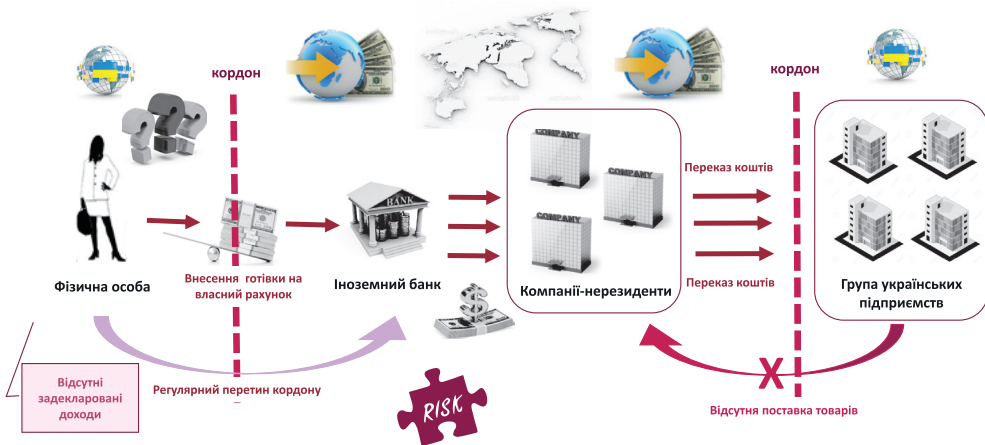

Приклад 5.4.5

Держфінмоніторингом виявлено невідповідність фінансових операцій фінансовому профілю фізичної особи.

Фізична особа А, яка є громадянкою України та не має офіційно задекларованих доходів, регулярно поповнює готівкою в значних обсягах свої банківські рахунки, відкриті за межами України в іноземному банку, для чого регулярно перевозить готівку через митний державний кордон без відповідного декларування.

Надалі, кошти з іноземних рахунків **Фізичної особи** перераховуються на користь ряду **компаній-нерезидентів** у Західній Європі, які своєю чергою перераховують кошти на користь **Групи українських підприємств**, при цьому постачання товарів від цих підприємств на користь зазначених компаній-нерезидентів відсутня.

Приклад 5.4.6

Держфінмониторингом, з урахуванням інформації, отриманої від ПФР іноземної країни, виявлено схему, спрямовану на ухилення від сплати податків фізичною особою та відмивання коштів.

Встановлено, що **Фізичною особою** зареєстровано віддалений ігровий рахунок в **Іноземній ігровій компанії** та внесено кошти в іноземній валюті. Згодом частина коштів була знята з рахунку.

Сума проведених **Фізичною особою** фінансових операцій значно перевищує суму офіційно задекларованих нею доходів. Джерелом походження коштів **Фізична особа** зазначила подарунок від друга, проте не надала підтверджуючих документів.

На підставі цього **Іноземною ігровою компанією** було закрито віддалений ігровий рахунок **Фізичної особи**.

Фінансові операції по внесенню коштів на гральний рахунок, ймовірно, пов'язані з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом.

Приклад 5.4.7

Держфінмоніторингом виявлено схему, спрямовану на ухилення від сплати податків через операції купівлі-продажу об'єкта нерухомості та відмивання коштів.

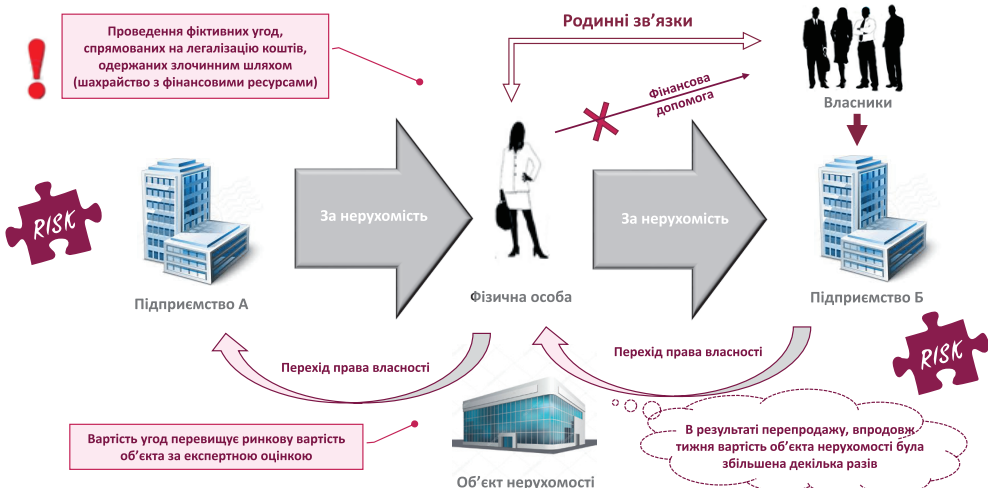
Встановлено, що **Фізичною особою** було придбано об'єкт нерухомості у **Підприємства Б** та через короткий проміжок часу продано цей об'єкт **Підприємству А** за ціною, що в декілька разів перевищила ціну придбання.

Власниками **Підприємства Б** є фізичні особи, які пов'язані родинними зв'язками з **Фізичною особою**, тобто перша угода з купівлі-продажу об'єкта нерухомості була здійснена між пов'язаними особами.

Розрахунок з **Підприємством Б** за придбаний об'єкт нерухомості **Фізична особа** здійснила лише після отримання коштів від покупця – **Підприємства А**. Крім того, була здійснена спроба перерахування коштів **Фізичною особою** як фінансова допомога на користь одного з власників **Підприємства Б**, в проведенні якої було відмовлено банком.

При здійсненні операцій з купівлі-продажу нерухомості фізична особа сплачує податкові платежі у значно меншому розмірі, ніж у випадку розрахунків між юридичними особами.

Фінансові операції по продажу об'єкта нерухомості за ціною, що в декілька разів перевищує ціну придбання, спрямовані на ухилення від оподаткування **Підприємством А** шляхом включення у схему фізичної особи та легалізацію (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом (шахрайство з фінансовими інструментами).

Приклад 5.4.8

Держфінмоніторингом виявлено невідповідність операцій з криптовалютами фінансовому профілю фізичної особи – громадянина України.

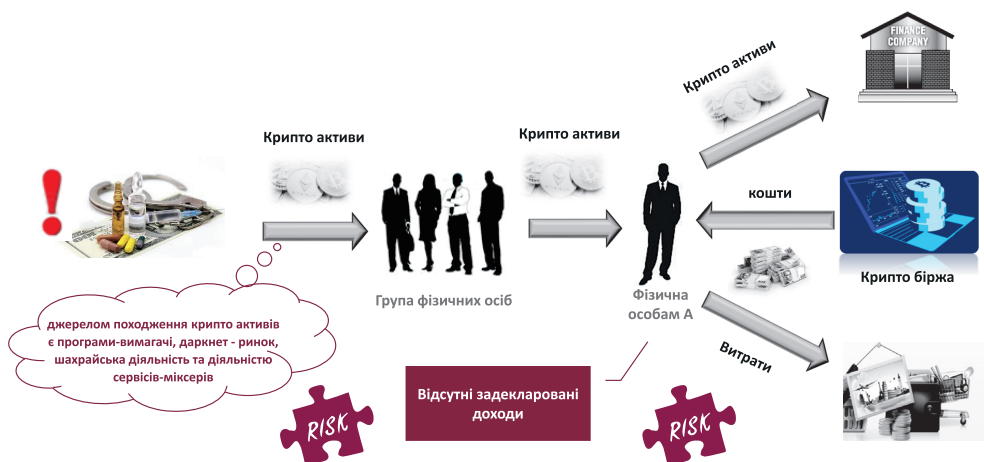
Фізична особа володіє рахунком на крипто біржі та здійснює значні операції з криптоактивами. Водночас, **Фізична особа** не має офіційно задекларованих доходів.

Використовуючи програмне рішення Chainalysis Reactor встановлено:

- **Фізична особа** отримувала біткоїни від різних біткоїн-гаманців, що належать ряду осіб, а також з гаманців клієнтів біржі з високим рівнем ризику;
- адреси походження біткоїнів пов'язані з діяльністю програм-вимагачів, даркнет-ринком, шахрайством та діяльністю сервісів-міксерів.

Фізичною особою використано крипто біржі для обміну коштів у гривню та надалі використано для придбання різних високовартісних активів.

Правоохоронним органом встановлено, що **Фізична особа** пов'язана з незаконною діяльністю.

РОЗДІЛ VI.
ОСНОВНІ ІНСТРУМЕНТИ,
ТА СПОСОБИ УХИЛЕННЯ
ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ

6.1. Основі схеми ухилення від сплати податків

- ✓ використання професійних мереж з відмивання коштів, які забезпечують надання «послуг» з формування податкового кредиту підприємствам реального сектору економіки з подальшою конвертацією оптово-роздрібними торговцями тютюновими, алкогольними виробами та харчовими продуктами для «замовників» готівкових коштів;
- ✓ експорт товарів без повернення валютної виручки на територію України, з подальшим переведенням прав вимог за контрактами на нерезидентів, та здійсненням розрахунків за межами України;
- ✓ оплата митної вартості при увезенні товарів на митну територію України за рахунок коштів контрагентів при відсутності валютних розрахунків за імпортований товар;
- ✓ використання криптоактивів для уникнення оподаткування доходів;
- ✓ здійснення фінансових операцій з оплати товарів/послуг, які мають ознаки підприємницької діяльності, через систему миттєвих платежів на особисті рахунки фізичних осіб;
- ✓ надання підроблених документів для підтвердження джерел походження готівкових коштів;
- ✓ збільшення витрат, збільшення податкового кредиту шляхом здійснення операцій без фактичного постачання товару та надання послуг (фіктивні операції);
- ✓ здійснення «транзитних» операцій в значних обсягах з мінімізацією залишків по рахунках підприємства на кінець робочого дня;
- ✓ невідповідність задекларованих фізичними особами доходів обсягам проведених ними фінансових операцій;
- ✓ умисне заниження митної вартості при імпорті товарів;
- ✓ отримання необлікованого доходу та вивезення його готівкою за межі митного кордону України.

6.2. Основні інструменти вчинення податкових злочинів

За результатами дослідження встановлено основні інструменти, що використовувались у схемах податкових злочинів та відмивання коштів:

- ✓ внесення/зняття готівкових коштів;
- ✓ здійснення транзитних операцій;
- ✓ підміна (заміна) номенклатури товарів;
- ✓ завищення/заниження вартості товарів;
- ✓ відступлення прав вимог (факторинг);
- ✓ надання фінансового кредиту, фінансової допомоги (позики);
- ✓ поповнення статутного капіталу;
- ✓ страхування фінансових ризиків;
- ✓ неповернення валютної виручки;
- ✓ відсутність розрахунків за імпортними контрактами;
- ✓ використання фіктивних контрактів;
- ✓ використання підроблених документів (фінансової звітності);
- ✓ використання електронних грошей та системи миттєвих переказів;
- ✓ проведення безтоварних операцій;
- ✓ здійснення операцій з цінними паперами, в тому числі з так званими технічними («сміттєвими») акціями, які не забезпечені реальними активами.

РОЗДІЛ VII.
ІНДИКАТОРИ ВИЯВЛЕННЯ
ПОДАТКОВИХ
ЗЛОЧИНІВ ТА СХЕМ
ВІДМИВАННЯ ДОХОДІВ
ВІД ТАКИХ ЗЛОЧИНІВ.
МЕТОДИ ПРОТИДІЇ

За результатами аналізу проведеного дослідження, Держфінмоніторингом було узагальнено низку індикаторів/критеріїв, які дозволяють виявляти схеми, пов'язані з відмиванням доходів від податкових злочинів.

7.1. Індикатори підозрілої діяльності суб'єктів господарювання

1. постійні зміни або щойно оновлений посадово-засновницький склад;
2. відсутність необхідної матеріально-технічної бази для здійснення заявлених обсягів господарських операцій;
3. багатомільйонні розрахунки не відповідають обсягам наявних ресурсів, як щодо персоналу, так і обігових коштів;
4. суб'єкт надає послуги та реалізує товари в несумісних сферах економічної діяльності (наприклад постачає будівельні матеріали, здійснює оптову торгівлю зерном, надає послуги у сфері бухгалтерського обліку, надає послуги та здійснює торгівлю комп'ютерами та програмним забезпеченням тощо);
5. відсутність повної бухгалтерської звітності, первинних документів;
6. відсутність ведення первинного обліку або ведення з порушеннями встановленого порядку;
7. невідповідність показників фінансової звітності обсягам операцій;
8. невідповідність записів у бухгалтерських документах;
9. відсутність задекларованого доходу та сплачених податків;
10. розірвання ланцюжку ПДВ (особливо при перепродажі одного товару), відсутність деталізації призначення таких платежів;
11. підроблення офіційних документів, виготовлення підроблених печаток, штампів чи бланків підприємств, установ чи організацій незалежно від форми власності, інших офіційних печаток, штампів чи бланків;
12. відкриття поточних рахунків у великій кількості обслуговуючих банків;
13. супроводження осіб посадово-засновницького складу третіми особами для надання пояснень щодо діяльності;
14. використання підставних осіб в якості номінальних власників;
15. управління рахунками значної кількості суб'єктів через один і той самий набір IP-адрес;
16. причетність осіб, що входять до посадово-засновницький складу, до вчинення злочинів, пов'язаних з фіктивною діяльністю або поданням недостовірної інформації при реєстрації;
17. відсутність платежів зі сплати податків, загальнообов'язкових зборів та платежів;
18. відсутність операцій пов'язаних зі звичайною господарською діяльністю (виплата заробітної платні співробітникам, за оренду офісу/складу, канцелярських товарів, комунальних платежів, тощо);
19. відмова в обслуговуванні з боку іншого фінансового посередника;
20. використання для відкриття рахунків втрачених паспортів або паспортів померлих осіб.

7.2. Індикатори підозрілих фінансових операцій суб'єктів господарювання

1. перерахування коштів «транзитом» після їх зарахування упродовж одного або декількох найближчих днів іншим суб'єктам господарювання, що може свідчити про проведення оплати за товар без фактичного постачання/переміщення товару (безтоварні операції);
2. «змішування» фінансових потоків для приховування джерел походження коштів та їх подальшого руху;
3. призначення платежів не містять зрозумілої та чіткої мети;
4. очевидна невідповідність змісту прибуткових та видаткових операцій суб'єкта;
5. проведення операцій без видимого економічного змісту;
6. проведення операцій за виконаними контрактами, відступлення права вимоги та переведення боргу, факторинг;
7. надання фінансової допомоги/кредитів працівникам;
8. регулярне отримання коштів з-за кордону та/або переказ за кордон, якщо мета таких переказів є незрозумілою;
9. регулярне надання/отримання позик (фінансової допомоги) юридичними особами, які не належать одній бізнес-групі;
10. надходження коштів з невідомих чи непідтверджених джерел;
11. оплата особистих витрат власників з рахунку компанії;
12. реалізація товару із залученням фізичних осіб-підприємців, платників єдиного податку;
13. операції з юридичними особами з ознаками фіктивності;
14. акумулювання коштів в іноземних банківських установах на рахунках офшорних компаній чи в юрисдикціях які мають репутаційні ризики щодо причетності до схем відмивання коштів;
15. розпорошення та невідповідність використання попередньо отриманих коштів;
16. здійснення операцій з готівкою у великих обсягах;
17. надання послуг, вартість яких складно оцінити;
18. використання при здійсненні операцій, документів, які мають ознаки фальсифікації/піддроблення;
19. використання сміттєвих цінних паперів.

ВИСНОВОК

Податкова безпека держави є одним із найважливіших елементів системи забезпечення її фінансової безпеки. Гарантування запланованих надходжень податків та відповідного наповнення бюджету є однією з найважливіших умов успішного розв'язання соціально-економічних завдань держави.

Масштаби тіньового сектору економіки та її складової – незаконної мінімізації сплати податків, залишаються однією з найсерйозніших проблем нашої держави.

Зміцнення податкової безпеки держави можливо досягнути за рахунок виявлення, оцінювання та усунення податкових загроз та ризиків. Тому оцінка ризиків, а також розробка заходів щодо їх попередження або зниження є чи не найвідповідальнішим етапом організації наповнення бюджетів усіх рівнів і державних цільових фондів.

Серед причин, що призводять до порушень у сфері оподаткування в частині зниження податкових зобов'язань, можна також виділити такі:

- нелегальне ведення бізнесу;
- нелегальне здійснення експортно-імпортних операцій;
- корупційні дії;
- свідоме заниження бази оподаткування;
- випадки фінансового шахрайства;
- наміри суб'єктів господарювання до отримання надприбутків.

Аналіз типових схем легалізації незаконних доходів, отриманих від податкових злочинів, показує, що більшість виявлених схем здійснюється за сприяння організованих професійних мереж з відмивання коштів, що надають різноманітні послуги з ухилення від оподаткування в т.ч. використання підставних («фіктивних») юридичних або фізичних осіб за рахунок підробки документів.

Для забезпечення повноцінного функціонування дієвого механізму протидії податковим злочинам та відмивання коштів від таких злочинів необхідне як вивчення способів їх вчинення, так і практичне втілення світового досвіду щодо здійснених превентивних заходів, зокрема щодо різних аспектів типових схем та індикаторів їх розпізнавання.

Вказане дослідження спрямоване на аналіз існуючих схем відмивання коштів від податкових злочинів та аналіз способів їх реалізації, а також сприяння учасникам системи протидії легалізації (відмиванню) злочинних доходів в їх виявленні.

ДОДАТОК. АНАЛІТИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ТА МОНІТОРИНГУ

1. Публічні інформаційні ресурси контролюючих (державних) органів

Одержання інформації щодо повноти та своєчасності сплати до бюджетів, державних цільових фондів податків і зборів, обов'язкових платежів є основою для аналізу схем відмивання коштів від податкових злочинів.

<https://cabinet.tax.gov.ua/register>

Публічні реєстри Державної податкової служби. Вебпортал Державної податкової служби містить електронний кабінет, який дозволяє здійснювати незареєстрованим користувачам пошук інформації у публічних реєстрах щодо платників податків.

<https://cabinet.tax.gov.ua/register>

Дані Державної податкової служби щодо наявності заборгованості за сплатою податків.

<http://zir.sfs.gov.ua/main/index/stavki>
<https://zir.tax.gov.ua/main/index/stavki>

Загальнодоступний довідковий ресурс Державної податкової служби.

Інформаційно-довідковий департамент Державної податкової служби забезпечує ведення інформаційно-довідкового ресурсу щодо загальнодержавних та місцевих податків та зборів.

Даний ресурс систематизує інформацію про ставки, об'єкт оподаткування та розкриває поняття платника.

Ресурс дозволяє в розрізі кожного податку та збору отримати розширену інформацію.

<https://cabinet.sfs.gov.ua/registers/vat-refund>

Реєстр заяв про повернення суми бюджетного відшкодування є публічним та розміщений на вебсайті Державної податкової служби України.

<https://tax.gov.ua/dovidniki--reestri--perelik/reestri>

Ліцензійний реєстр діючих ліцензій на роздрібну торгівлю алкогольними напоями та тютюновими виробами.

<https://mof.gov.ua/uk/vat-refund>

Електронний сервіс пошуку заяв про повернення суми бюджетного відшкодування ПДВ Міністерства фінансів України.

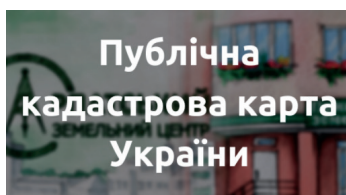
<https://cabinet.sfs.gov.ua/registers/vat-refund>

Перевірка наявності ліцензії на будівництво здійснюється на сайті Державної архітектурно-будівельної інспекції України.
В межах оцінки відповідності задекларованого виду економічної діяльності здійсненим операціям, наданим послугам або реалізованим товарам доцільно звернути увагу на дозвільні документи щодо отриманих послуг та товарів (ліцензії, дозволи, тощо).

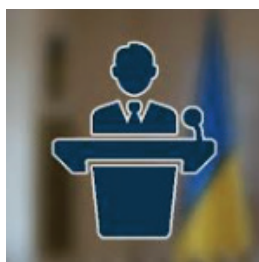
https://kap.minjust.gov.ua/services?product_id=1

Державний реєстр речових прав на нерухоме майно.

<https://map.land.gov.ua>

Публічна кадастрова карта України. Відомості про земельні ділянки. Документи на земельну ділянку.

<https://reestr.court.gov.ua>

Єдиний державний реєстр судових рішень. Додаткову інформацію щодо суб'єкта господарювання можливо отримати шляхом аналізу судових рішень (ухвал, постанов) наявних в Єдиному державному реєстрі судових рішень.

<https://inspections.gov.ua>

Інспекційний портал. Державна регуляторна служба України спільно з Міністерством економічного розвитку і торгівлі України та за підтримки Офісу ефективного регулювання (BRDO) запустила пілотний модуль системи заходів державного нагляду (контролю) ІАС ДНК.

2. Інструменти для дослідження національних суб'єктів

Єдиний державний реєстр
<https://usr.minjust.gov.ua>

Міністерство юстиції України запровадило онлайн сервіс отримання відомостей з ЄДР.

Сервіс має як безкоштовний, так і платний функціонал. Переважна більшість інструментів аналізу закупівель використовує дані саме Мін'юсту.

YouControl
<https://youcontrol.com.ua>

YouControl – онлайн сервіс перевірки контрагентів. YouControl аналітична система, яка формує досьє на кожного суб'єкта господарювання України на основі відкритих даних, відстежує зміни в держреєстрах та візуалізує зв'язки між афілійованими особами.

Сервіс YouControl дозволяє отримати актуальну (на час запиту) інформацію про компанію або фізичну особу – підприємця.

Функція моніторингу щоденно повідомляє про зміни відповідно до даних з офіційних джерел.

Opendatabot
<https://opendatabot.ua/>

Сервіс моніторингу реєстраційних даних українських компаній та судового реєстру для захисту від рейдерських захоплень і контролю контрагентів.

Сервіс збирає інформацію з відкритих державних реєстрів та інших джерел і миттєво висилає повідомлення на ваш месенджер Telegram, Facebook Messenger, Skype або Viber.

<https://vkursi.pro/>

Сервіс моніторингу змін в ЄДР для власників бізнесу.

<https://ca.ligazakon.net/>

CONTR AGENT дає можливість отримувати інформацію про юридичних, фізичних осіб та фізичних осіб-підприємців.

RING
<https://ring.org.ua/>

Пошук в державних реєстрах та проектах Канцелярської сотні.

Пошукова система Ring («Кільце») об'єднує понад півтора десятка відкритих реєстрів.

Суд на долоні
<https://bit.ly/2YNXf8H>

Пошук в державних реєстрах та проектах Канцелярської сотні.

Аналітичний інструмент для пошуку, дослідження та візуалізації судових рішень.

Реєстр національних
публічних діячів
<https://pep.org.ua/uk/>

Відкритий реєстр національних публічних діячів України.

3. Аналітичні інструменти для дослідження іноземних суб'єктів господарювання

Додаткову інформацію щодо суб'єктів господарювання – нерезидентів можливо знайти на відповідних сайтах інтеграторів даних та державних органів з доменом gov (від government – уряд). Перелік відкритих даних іноземних держав наведено у Таблиці.

Перелік відкритих даних іноземних держав

№ з/п	АБВ	Назва держави (території)	Адреса сайту
1	А	Австралія	https://connectonline.asic.gov.au/RegistrySearch/faces/landing/SearchRegisters.jspx
2	А	Азербайджан	https://www.e-taxes.gov.az/ebyn/commercialChecker.jsp
3	А	Албанія	http://www.qkr.gov.al/search/search-in-trade-register/search-for-subject/
4	А	Алжир	https://sidjilcom.cnrc.dz/
5	А	Ангілья	http://commercialregistry.ai/company_search.html
6	А	Антигуа і Барбуда	https://abipco.gov.ag/efile/#/
7	А	Аргентина	https://www.nosis.com/es
8	А	Аруба	https://www.arubachamber.com/register
9	Б	Багамські острови	http://www.bahamas.gov.bs/wps/myportal/public/rgd/company/company-search
10	Б	Барбадос	https://caipo.gov.bb/site/index.php/search/search-our-database
11	Б	Беліз	http://companysearch.bz/public_search/
12	Б	Бельгія	http://kbopub.economie.fgov.be/kbopub/zoeknaamfonetischform.html
13	Б	Бермуди	https://www.roc.gov.bm/roc/rocweb.nsf/search+company+name
14	Б	Білорусь	http://egr.gov.by/egrn/index.jsp?content=Find
15	Б	Болгарія	https://public.brra.bg/CheckUps/Verifications/VerificationPersonOrg.ra
16	Б	Ботсвана	http://www.mtinamesearch.gov.bw/search/
17	Б	Бразилія	Реєстри ведуться по регіонам, список реєстрів доступен по адресу https://investigativedashboard.org/databases/countries/BR
18	Б	Британські Віргінські острови	http://www.bvifsc.vg/Portals/2/R820%20-%20International%20Searches%20Form.pdf
19	Б	Бруней	http://www.eregistry.agc.gov.bn/WorkAreaBusiness/WorkFunctionSearch/WebViewSearch/DoRcbNumberSearch.aspx
20	Б	Буркіна-Фасо	http://www.cci.bf/?q=en/entreprise

№ з/п	АБВ	Назва держави (території)	Адреса сайту
21	В	Вануату	https://www.vfsc.vu/vanuatu-master/relay.html?url=https%3A%2F%2Fwww.vfsc.vu%2Fvanuatu-master%2Fservice%2Fcreate.html%3FtargetAppCode%3Dvanuatu-master%26targetRegisterAppCode%3Dvanuatu-companies%26service%3DregisterItemSearch&target=vanuatu-master
22	В	Великобританія	https://beta.companieshouse.gov.uk/
23	В	Вірменія	https://www.e-register.am/ru/search
24	В	В'єтнам	https://dangkykinhdoanh.gov.vn/en-gb/home.aspx
25	Г	Гватемала	http://www.registromercantil.gob.gt/eConsultas/Wfrm_login.aspx
26	Г	Гернсі	https://www.greg.gg/webCompSearch.aspx?r=1
27	Г	Гібралтар	https://www.companieshouse.gi/login.html
28	Г	Гонконг	https://www.icris.cr.gov.hk/csci/
29	Г	Гренландія	https://datacvr.virk.dk/data/
30	Г	Греція	https://www.businessregistry.gr/publicity/index
31	Г	Грузія	http://hapr.gov.ge/dziebakomp
31	Г	Грузія	https://enreg.reestri.gov.ge/main.php
32	Д	Данія	https://datacvr.virk.dk/data/
33	Д	Джерсі	https://www.jerseyfsc.org/registry/documentsearch/
34	Д	Домініканська республіка	https://servicios.camarasantodomingo.do/consultaRm.aspx
35	Е	Естонія	http://www.rik.ee/en
36	І	Ізраїль	https://ica.justice.gov.il/GenericCorporationInfo/SearchCorporation?unit=8
37	І	Індія	http://www.mca.gov.in/mcafoportal/companyLLPMasterData.do
38	І	Ірландія	https://search.cro.ie/company/CompanySearch.aspx
40	І	Ісландія	https://www.rsk.is/tyrirtaekjaskra/
40	І	Ісландія	https://www.firmaskra.is/index.php
41	І	Іспанія	http://www.rmc.es/Sociedades.aspx?lang=en
42	І	Італія	http://www.registroimprese.it/en/web/guest/home
43	К	Казахстан	http://kgd.gov.kz/ru/services/taxpayer_search
44	К	Канада	https://www.ic.gc.ca/app/scr/cc/CorporationsCanada/fdrlCrpSrch.html?
		1) Квебек	https://www.registreetreprises.gouv.qc.ca/RQAnonymeGR/GR/GR03/GR03A2_19A_PIU_RechEnt_PC/PageRechSimple.aspx?T1.CodeService=S00436&CIng=F&WT.co_f=21dd5f4912b38618c7a1522054156851
		2) Онтаріо	https://www.ontario.ca/page/public-record-search
		3) Нова Шотландія	https://rjsc.gov.ns.ca/rjsc/acceptTerms.do?lang=en
		4) Нью-Брансвік	https://www.pwx2.snb.ca/card_online/cardsearch.aspx

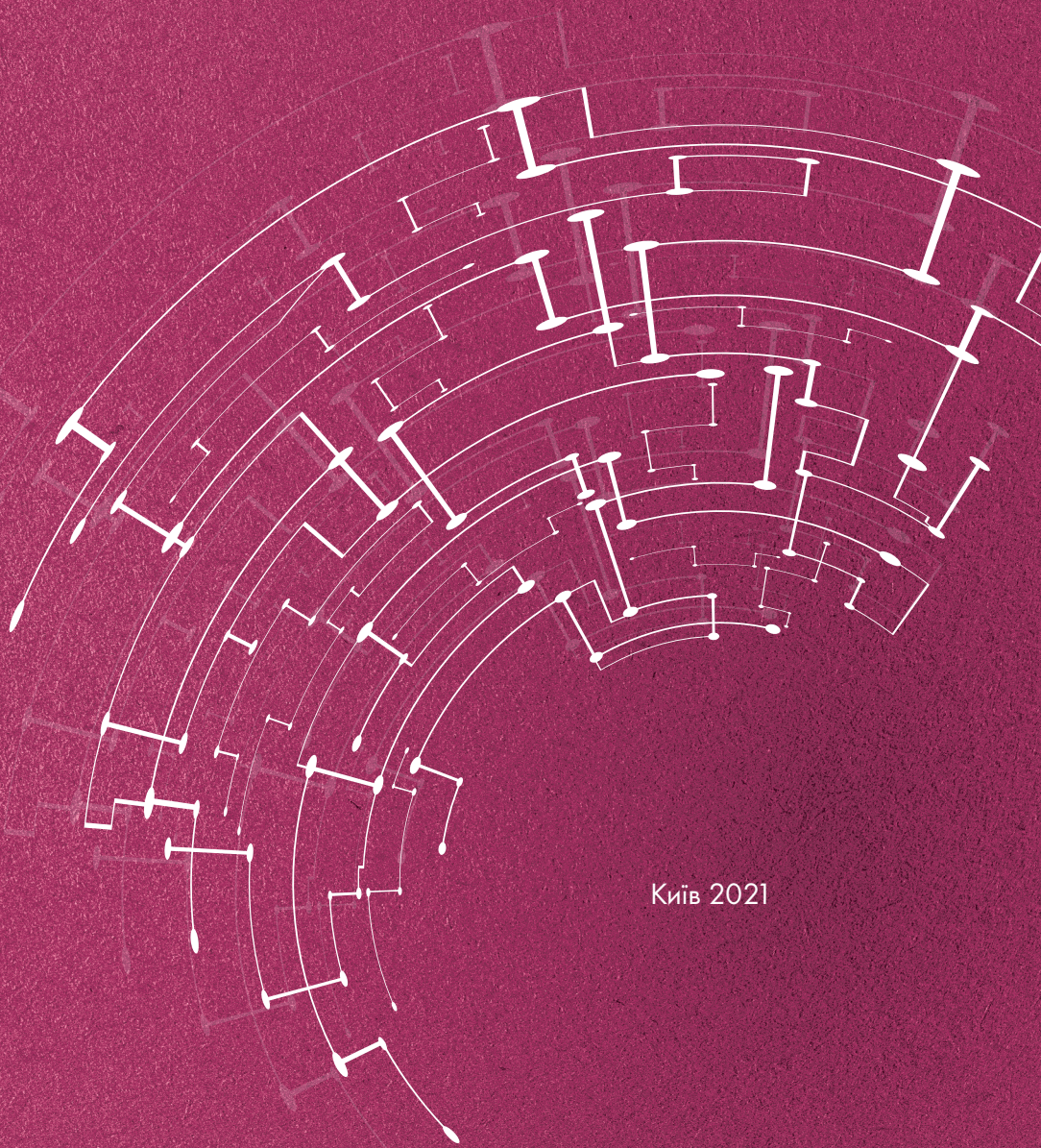
№ з/п	АБВ	Назва держави (території)	Адреса сайту
		5) Манітоба	https://companiesonline.gov.mb.ca/Account/Login
		6) Британська Колумбія	https://www2.gov.bc.ca/gov/content/employment-business/business/managing-a-business/permits-licences/businesses-incorporated-companies/searches-certificates
		6) Британська Колумбія	https://www.bconline.gov.bc.ca/main.html
		7) Острів Принца Едуарда	https://www.princeedwardisland.ca/en/service/search-corporatebusiness-names
		8) Саскачеван	https://corporateregistry.isc.ca/
		9) Альберта	https://www.servicealberta.ca/731.cfm
		10) Ньюфаундленд і Лабраддор	https://cado.eservices.gov.nl.ca/CADOLInternet/Company/CompanyNameNumberSearch.aspx
		11) Північно-Західні Території	https://www.justice.gov.nt.ca/app/cros-rsel/login
		12) Нунавут	http://nni.gov.nu.ca/business/search/name
		13) Юкон	https://ycor-reey.gov.yk.ca/search
45	К	Камерун	http://ccima.cm/Fichier-consulaire/index.php
46	К	Кайманові острови	http://www.cima.ky/search-entities
47	К	Катар	http://www.qfc.qa/en/Operate/CRO/Pages/PublicRegister.aspx
48	К	Киргізія	http://register.minjust.gov.kg/register/SearchAction.seam?logic=and&cid=204
49	К	Китай	http://www.gsxt.gov.cn/index.html
50	К	Кіпр	https://efiling.drcor.mcit.gov.cy/DrcorPublic/SearchForm.aspx?sc=0&lang=EL&cultureInfo=en-AU
51	К	Колумбія	http://www.rues.org.co/RM
52	К	Кувейт	http://www.kuwaitchamber.org.kw/echamber/website/index.jsp
53	К	Кюрасао	http://www.curacao-chamber.cw/services/registry/search-company
54	Л	Латвія	https://www.ur.gov.lv/en/get-information/
55	Л	Литва	http://www.registrucentras.lt/jar/p_en/
56	Л	Ліван	http://cr.justice.gov.lb/search/res_list.aspx
57	Л	Ліхтенштейн	http://www.oera.li/hrweb/ger/firmensuche_afj.htm
58	Л	Люксембург	https://www.rcsl.lu/mjracs/jsp/DisplayConsultDocumentsActionNotSecured.action?FROM_MENU=true&time=1521636968736&currentMenuLabel=menu.item.companyconsultation
58	Л	Люксембург	http://legilux.public.lu/memorialC/search
59	М	Маврикій	https://portalmns.mu/MNSOnlineSearch
60	М	Макао, Китай	https://www.ipim.gov.mo/en/business-investment/macau-business-database/
61	М	Македонія	http://ujp.gov.mk/en

№ з/п	АБВ	Назва держави (території)	Адреса сайту
62	М	Малайзія	https://www.ssm-einfo.my/
63	М	Мальта	https://focsupport.mfsa.com.mt/pages/SearchCompanyInformation.aspx
64	М	Марокко	https://www.directinfo.ma/
65	М	Маршаллові острови	https://www.register-iri.com/miCorporate/index.cfm/Corporate/search
66	М	Мексика	https://www.siem.gob.mx/siem/portal/consultas/consulta.asp?q=1
67	М	Молдавія	http://www.idno.md/
68	М	Монако	http://www.rci.gouv.mc/rc/
69	Н	Нігерія	http://publicsearch.cac.gov.ng/comsearch/
70	Н	Нідерланди	https://www.kvk.nl/
71	Н	Німеччина	https://www.unternehmensregister.de/ureg/?submitaction=language&language=en
72	Н	Ніуе	http://www.companies.gov.nu/cms/search-the-register/banner_template/CNAME
73	Н	Нова Зеландія	https://companies-register.companiesoffice.govt.nz/
74	Н	Норвегія	https://brreg.no/
75	О	ОАЕ	http://cbls.economy.gov.ae/
76	О	острів Мен	https://services.gov.im/ded/services/companiesregistry/companysearch.iom
77	П	Пакистан	https://www.secp.gov.pk/company-name-search/
78	П	Панама	https://www.panadata.net/en/organizaciones
79	П	Панама	https://www.rp.gob.pa/ValidacionDigital.aspx
79	П	ПАР	https://eservices.cipc.co.za/
80	П	Південна Корея	http://englishdart.fss.or.kr/dsbb001/main.do
81	П	Польща	https://ems.ms.gov.pl/krs/wyszukiwaniepodmiotu?t:lb=t
82	Р	Румунія	https://portal.onrc.ro/ONRCPortalWeb/ONRCPortal.portal
83	С	Самоа	https://www.businessregistries.gov.ws/samoa-br-companies/relay.html?url=https%3A%2F%2Fwww.businessregistries.gov.ws%2Fsamoa-br-companies%2Fservice%2Fcreate.html%3FtargetAppCode%3Dsamoa-br-companies%26targetRegisterAppCode%3Dsamoa-br-companies%26service%3DregisterItemSearch&target=samoa-br-companies
84	С	Сан Марино	https://registroimprese.cc.sm/
85	С	Сейшели	http://www.registry.gov.sc/BizRegistration/WebSearchBusiness.aspx
86	С	Сенегал	http://creationentreprise.sn/en/finding-business
87	С	Сент-Люсія	http://efiling.rocip.gov.lc/#/
88	С	Сербія	http://pretraga2.apr.gov.rs/objedinjenepretrage/search/search

№ з/п	АБВ	Назва держави (території)	Адреса сайту
89	С	Сінгапур	https://www.bizfile.gov.sg
90	С	Словаччина	http://orsr.sk/search_subjekt.asp?lan=en
91	С	Словенія	https://www.ajpes.si/prs/Default.asp?language=english
92	С	США	https://www.sec.gov/edgar/searchedgar/companysearch.html
		1) Айдахо	https://www.accessidaho.org/public/sos/corp/search.html
		2) Айова	https://sos.iowa.gov/search/business/(S(ws3fjy555lx4zp45ujrfsu45))/search.aspx
		3) Алабама	http://arc-sos.state.al.us/CGI/CORPNAME.MBR/INPUT
		4) Аляска	https://www.commerce.alaska.gov/cbp/Main/Search/Entities
		5) Арізна	ecorp.azcc.gov/Search
		6) Арканзас	https://www.sos.arkansas.gov/corps/search_all.php
		7) Вайомінг	https://wyobiz.wy.gov/business/filingsearch.aspx
		8) Вашингтон	https://ccfs.sos.wa.gov/#/
		9) Вермонт	https://www.sec.state.vt.us/corporationsbusiness-services/searches-databases.aspx
		10) Верджінія	https://www.scc.virginia.gov/index.aspx
		11) Вісконсін	https://www.wdfi.org/apps/CorpSearch/Search.aspx
		12) Гаваї	https://hbe.ehawaii.gov/documents/search.html?sessionId=07600F17F363608F2E1CFD8BA0F32ABF.prodapp1
		13) Делавер	https://icis.corp.delaware.gov/Ecorp/EntitySearch/NameSearch.aspx
		14) Джорджія	https://ecorp.sos.ga.gov/BusinessSearch
		15) Західна Верджінія	http://apps.sos.wv.gov/business/corporations/
		16) Ілліноїса	https://www.ilsos.gov/corporatellc
		17) Індіана	https://bsd.sos.in.gov/publicbusinesssearch
		18) Каліфорнія	https://businesssearch.sos.ca.gov/
		19) Канзас	https://www.accesskansas.org/bess/flow/main?execution=e2s3
		20) Кентуккі	https://app.sos.ky.gov/ftsearch/
		21) Колорадо	http://www.sos.state.co.us/biz/BusinessEntityCriteriaExt.do?resetTransTyp=Y
		22) Коннектикут	https://www.concord-sots.ct.gov/CONCORD/online?sn=PublicInquiry&eid=9740
		23) Луїзіана	https://coraweb.sos.la.gov/CommercialSearch/CommercialSearch.aspx
		24) Массачусетс	http://corp.sec.state.ma.us/corpweb/CorpSearch/CorpSearch.aspx
25) Міннесота	https://mblsportal.sos.state.mn.us/Business/Search		

№ з/п	АБВ	Назва держави (території)	Адреса сайту
		26) Міссісіпі	https://corp.sos.ms.gov/corp/portal/c/page/corpBusinessIdSearch/portal.aspx?#clear=1
		27) Міссурі	https://www.sos.mo.gov/BusinessEntity/soskb/csearch.asp
		28) Мічиган	https://cofs.lara.state.mi.us/corpweb/CorpSearch/CorpSearch.aspx
		29) Монтана	http://sos.mt.gov/business
		30) Мен	https://icrs.informe.org/nei-sos-icrs/ICRS?MainPage=x
		31) Меріленд	https://egov.maryland.gov/BusinessExpress/EntitySearch
		32) Небраска	https://www.nebraska.gov/sos/corp/corpsearch.cgi?status=A&corpname=&search=1
		33) Невада	http://nvsos.gov/sosentitysearch/corpsearch.aspx
		34) Нью-Гемпшир	https://quickstart.sos.nh.gov/online/BusinessInquire
		35) Нью-Джерсі	https://www.njportal.com/DOR/BusinessNameSearch/Search/BusinessName
		36) Нью-Йорк	https://appext20.dos.ny.gov/corp_public/corpsearch.entity_search_entry
		37) Нью-Мексико	http://www.sos.state.nm.us/Business_Services/Search_Companies.aspx
		38) Огайо	https://www5.sos.state.oh.us/ords/f?p=100:1:::::
		39) Оклахома	https://www.sos.ok.gov/corp/corplnquiryFind.aspx
		40) Орегон	http://egov.sos.state.or.us/br/pkg_web_name_srch_inq_login
		41) Пенсільванія	https://www.corporations.pa.gov/Search/corpsearch
		42) Род-Айленд	http://ucc.state.ri.us/CorpSearch/CorpSearchInput.asp
		43) Північна Дакота	https://apps.nd.gov/sc/busnsrch/busnSearch.htm
		44) Північна Кароліна	https://www.sosnc.gov/corporations/
		45) Теннесі	https://tnbear.tn.gov/Ecommerce/DBDownloadWizard.aspx
		46) Техас	https://direct.sos.state.tx.us/
		47) Флорида	http://search.sunbiz.org/Inquiry/CorporationSearch/ByName
		48) Південна Дакота	https://soserprise.sd.gov/BusinessServices/Business/FilingSearch.aspx
		49) Південна Кароліна	https://businessfilings.sc.gov/BusinessFiling/Entity/Search
		50) Юта	https://secure.utah.gov/bes/
93	Т	Таджикистан	http://andoz.tj/ru/register.html
94	Т	Таїланд	http://www.dbd.go.th/Applications/cds/
95	Т	Тринідад і Тобаго	https://fgd.legalaffairs.gov.tt/ (тільки платно)
96	Т	Туніс	http://www.registre-commerce.tn

№ з/п	АБВ	Назва держави (території)	Адреса сайту
97	Т	Туреччина	https://www.ito.org.tr/wps/portal/english/companysearch/?page=fb/sk/tug&prmPageId=0&initView=true
98	У	Уганда	https://brs.ursb.go.ug/brs/pro/bnr/searchname#SearchName
99	У	Узбекистан	http://minjust.uz/ru/interactive/registries/associations/
100	У	Україна	https://usr.minjust.gov.ua/ua/freesearch/
101	Ф	Фарерські острови	http://www.skrasefing.fo/en/companies/search-companies/
102	Ф	Філіппіни	http://bnrs.dti.gov.ph/web/guest/search
103	Ф	Фінляндія	https://virre.prh.fi/novus/companySearch?execution=e2s1
104	Ф	Франція	https://www.infogreffe.fr/
105	Х	Хорватія	https://sudreg.pravosudje.hr/registar/f?p=150:1
106	Х	Хорватія	http://www1.biznet.hr/HgkWeb/do/fullSearch
107	Ч	Чорногорія	http://www.pretraga.crps.me:8083/
108	Ч	Чехія	https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik
109	Ш	Швейцарія	https://www.zefix.ch/en/search/entity/welcome
110	Ш	Швеція	http://bolagsverket.se/en/info/buy/e-services/company-information/find-company-information-1.8875
111	Ш	Шрі Ланка	http://www.drc.gov.lk/App/ComReg.nsf
112	Я	Ямайка	https://www.orcjamaica.com/CompanySearch.aspx?AspxAutoDetectCookieSupport=1
113	Я	Японія	http://www2.tse.or.jp/tseHpFront/JJK020010Action.do?Show=Show

Київ 2021